

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izloja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge Evropejske države 8 K. Kdor hoče sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odnove. — Udje „Katoliškega Nekonog. društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5. — Naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 13 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala raznaša“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petivrstica 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

CESAR FRANC JOŽEF

Ko dobijo čitatelji naš list v roke, bodo telesni ostanki cesarja Franca Jožefa I. v grobnici oo. kapucinov na Dunaju že položeni k večnemu počitku. Mnogo ljudstva, ki ga bodo spremljale na zadnji poti, se bodo zopet razkropile na vse štiri vetrove sveta in se vrnilo na svoje domove. Toda spomin na magopokojnega cesarja bo živel med narodi naprej.

Tiha žalost nad izgubo mnogoletnega vladarja je med vsemi narodi velika. Kazala se je v tisočih oblikah. Raz hiše so plapolale žalne zastave, v oknih so brlele lučice pred napol zakritimi cesarjevimi podobami in sohami, v občinskih odborih, društvih, zavodih so se obdržavale žalne seje, na tisoče in tisoče brzojavov z besedami sočutja je pohitelo na cesarski Dunaj, po cerkvah so se služile sv. maše za rajnega, in iz src vernikov so kipele vroče molitve za njegovo dušo. Vse se je požurilo, da tudi na zunanji izrazi svojo globoko notranjo žalost nad prebrisko izgubo.

Tudi med nami Slovenci je žalost vstrela smrti cesarja Franca Jožefa velika in splošna. Bili smo mu vedno zvesti in udani narod, delili smo z njim vse žalostne in vesele dneve, kateri so dohiteli v dolgem času njegovega vladanja našo domovino, bili smo mu navaležni za vse naprave, ki so pospeševale naš narodni, prosvetni in gospodarski napredek, za to nam je sedaj njegova smrt zasekala globoko rano v naše srce. Spomin na preblagega vladarja ostane med nami slaven in trajen, vsi Slovenci kličemo soglasno: Slava njegovemu spominu!

Živel cesar Karol I.!

Vemo da izpolnjujemo Slovenci le željo rajnega cesarja, ako prenesemo vso ljubezen in zvestobo, ki smo jo gojili dosedaj do njega, na novega, mladega cesarja Karola I. in na njegovo plemenito soprogo cesarico Cito. Za to stopamo sedaj v duhu pred njegov prestol ter mu iz dna svojega mehkočutečega, zvestega slovenskega srca kličemo: Živel cesar Karol I., živila cesarica Cita!

Živel cesar Karol I.! Stoletne in stoletne zgodovinske vezi nas vežejo na slavno vladarsko hišo Habsburžanov. Pod njihovim močnim žezlom smo si ohranili svojo narodnost, si zasnovali lepo prosvetno življenje in si ustanovili krepke gospodarski obstoj. Za to smatra vsak Slovenec za zločin, ako bi mu tudi samo njegove misli le za trenotek uhajale preko mej habsburške monarhije, smatra pa tudi za zločin, ako kdo le dvomi nad njegovo počeđovano in v stoletnih viharjih utrjeno in kot skupno narodno posest varovano ljubezen in zvestobo do Habsburžanov in njih države. Na nas Slovence lahko novi cesar računja povsod in vsikdar. Kadar bo nas klicala njegova cesarska beseda, se bomo vsi do zadnjega Slovenca zbrali okoli njegovega prestola in mu ponudili blago in kri na razpologo. Prepričani pa smo, da bo mladi cesar z očetovsko dobrohotnostjo in ljubeznijo zrl tudi na naš udani mu slovenski narod ter mu nadeljal svojo vladarsko milost, da se bo lahko naprej razvijal v svoje dobro in v dobro skupne domovine Avstrije.

Živila cesarica Cita! Odkar nam je zločinska roka laškega anarhista Lukenija vzela cesarico Elizabeto, nismo imeli cesarice. Za to nas navdaja dej-

stvo, da smo dobili zopet cesarico, z neko očarajočo navdušenostjo. In podvojeno, potrjeno je naše veselo razpoloženje, ker vemo, da smo dobili v novi cesarici pobožno, plemenito in velkodušno cesarico. Zvesta katoličanka, vzorna žena, blaga mati bo visoka gospa tudi avstrijskim narodom močna zaščitnica, ubogim in žalostnim sočutna pomočnica, vsem državljanom dobra, plemenita mati!

Živila avstrijska cesarska dvojica, cesar Karol I. in cesarica Cita!

Zadnje dni pred smrtjo.

Bolehati je cesar začel pred kakimi tremi tedni in sicer na popolnoma nepomembnem katarju — tako da niti ni bil zasližen. Se le dne 8. novembra so se pojavile neznatne bolečine pri oprsni mreni. Dne 12. novembra je cesar prvokrat občutil bolečine v desnih pljučih, ne da bi bil mogel cesarjev telesni zdravnik, ki je vsak dan preiskal cesarja, doznati vnetja pljuč. Dne 15. novembra se je cesarjevo zdravstveno stanje obrnilo tako na slabše, da je vzbujalo skrb, kajti vladar ni mogel ničesar več jesti in lotila se ga je tudi vročica. Počutil se je zelo utrujenega. V petek in soboto se je njegovo zdravstveno stanje zopet poslabšalo, kajti telesna toplota je postajala vedno večja, bolnik pa vedno bolj slab. Kljub temu je cesar delal kakor po navadi.

V ponedeljek, dne 20. novembra, se je podal cesar prej nego navadno k počitku, dihala so bila še vedno prosta. Le huda mrzlica se je zdela spričo visoke cesarjeve starosti zelo nevarna. Na večer se mu je zavest nekoliko omočila.

V torek, 21. nov., je vstal cesar, toda imel je hudo vročico, počutil se je zelo trudnega in je velel, da se pristavi k njegovi mizi naslanjač, kar sicer ni bila nikdar njegova navada. Zjutraj je spil čašico čaja in povžil dva kosca gnjati, ob 8. uri je pa spil kozarec kislega mleka. Za zajutrek ni skoraj nič zavžil, pač pa proti večeru krožnik dobre juhe in košček kuretine. Počutil se je vedno bolj slabega, tako da je proti 6. uri zvečer sam zahteval, da ga spravijo v posteljo. Zavest ga je začela zapuščati. Telesni zdravnik dr. Kerel in profesor dr. Ortner sta bila čeli čas pri cesarju. Kljub opasnemu zdravstvenemu stanju sta bila oba zdravnika še vedno mnenja, da je pričakovati če že ne ozdravljenja, pa vendar toliko, da bo cesarjeva bolezen trajala še 2 do 3 dni. Cesar je ležal v postelji mirno, ne da bi mu bilo hropelo v prsih, ni težko dihal in tudi ni dal od sebe nobenega glasu, da trpi bolečine. Cesarjeva hči nadvojvodinja Marija Valerija in princesinja Elizabeta Windischgrätz sta bili čeli čas pri cesarju. Ob 7. uri zvečer sta zdravnika vnovič preiskala cesarja, ki je močno zaspal. Ko sta prišla med 8. in 9. uro zopet k cesarju, sta vsa osupnjena doznala, da je žalibog v najkrajšem času pričakovati cesarjeve smrti. Nadvojvodinjo Marijo Valerijo, ki se je po hčerko odpeljala proti kolodvoru, so hitro poklicali nazaj. Dvorni župnik Seydl je v navzočnosti članov cesarske rodbine podelil cesarju poslednje olje.

Krog bolniške postelje so se zbrali poleg prestolonaslednika Karola Franca Jožefa in nadvojvodinje Cite številni člani cesarske hiše. Cesarju se je začelo blesti in dihanje je bilo izredno globoko. Navzoči so glasno molili za srečno zadnjo uro cesarjevo. Ob 8. uri zvečer je cesar zaspal, nato je pričel globoko dihati; 5 minut po 9. uri pa je mirno v Gospodu zaspal.

Cesar umrl kot veren katoličan.

Cesar je pri popolni zavesti in z globoko pobožnostjo v torek, dne 21. novembra, predpoldne prejel sv. zakramente. Spovedal ga je ter mu podelil sv. obhajilo dvorni župnik, prelat dr. Seydl. Cesar je, dasiravno je še vedno bil prepričan, da ozdravi, sam izrazil željo, da bi rad sprejel sv. zakramente. V ponedeljek popoldne je dospel v Senbrun apostolski nuncij, ki je sporočil, da je sv. Oče Benedikt XV. poslal bolnemu cesarju svoj blagoslov. V torek

zvečer je dr. Seydl podelil umirajočemu cesarju zakrament sv. poslednjega olja, in je zmočil ob njegovi postelji molitve za umirajoče. Cesar je umrl s križem in rožnim vencem v rokah.

Katere so bile cesarjeve 'zadnje besede'?

V dunajski cerkvi z naslovom „Na dvoru“ je samostanski prednik o. Kofler v pridigi povedal, da je cesar Franc Jožef v torek, ob 6. uri zvečer, v naslonjaču hotel moliti večerno molitev, pa so ga sredi med molitvijo zapustile moči. Ko so ga hoteli spraviti v posteljo, se je na račun branil z besedami: „I-mam še veliko moliti!“ Nato je zaspal.

Na mrtvaškem odru.

Mrtvo truplo cesarjevo so prve dni po smrti pustili ležati v postelji sobe, kjer je umrl. Pokrit je bil do prs z odejo, na kateri je ležal šopek cvetlic. V mrtvaški sobi so se neprestano opravljale molitve za cesarja. Dne 24. novembra so položili krsto na mrtvaški oder in sicer v kotu pisalnice poleg spalne sobe. Po stari navadi so cesarja mazili in mu odvzeli srce in drobovino. Srce so shranili v srebrno posodo, drobovino pa v bakreni kotli in je s truplom vred pokopano v kapucinskem grobišču.

Cesar je držal na odru v sklenjenih rokah mal črn križ in nekaj cvetlic. Truplo je pokrivala odeja iz zlatenine; otroci cesarjeve rodbine pa so položili na oder male šopke cvetlic. Krsto je pokrivala prozorna tančica. Cesar je ležal kot da bi počival. Glava je počivala na beli blazini iz atlasa. Na cesarjevem obrazu ni bilo opaziti nobene spremembe, tako, da je izleđal, kakor da bi še živel, tako dobro so truplo mazili.

Cesar je bil oblečen v uniformo avstr. maršala. Truplo je bilo najprvo položeno v črno zametno krsto, katero so obdajali visoki srebrni svečniki. Pred krsto je stal velik križ in posoda z blagoslovljeno vodo. Pri mrliču se je neprestano noč in dan molilo. V soboto so krsto zaprli. V ponedeljek so črno krsto položili v kovinasto rakev.

V ponedeljek, dne 27. novembra, ob 10. uri zvečer so krsto z mrtvaškim vozom, v katerega je bilo vpreženih 8 vrancev, prepeljali iz Senbruna v grajsko cerkev. Ko so truplo blagoslovili, je bilo položeno v cerkvi na mrtvaški oder. Občinstvu je bil vstop v grajsko cerkev dovoljen v torek in sredo od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer in v četrtek od 8. do 12. ure opoldne. Velike množice ljudstva so hodile kropit mrtvega vladarja.

Na mrtvaškem odru so ležale na črnih zlatoobrobjenih zametnih blazinah avstrijska cesarska krona, ogrska krona sv. Štefana, nadvojvodski klobuk, redovi, sablja in drugi znaki, ki jih je nosil naš umrlj cesar.

Zadnja pot iz Senbruna v cesarski dvor.

V ponedeljek, dne 27. novembra, malo pred 10. uro zvečer, je v Senbrunu duhovščina v navzočnosti cesarske dvojice, članov cesarske hiše in nekaterih dostojanstvenikov blagoslovila cesarjevo truplo in opravila mrtvaške molitve. Ganljivo je bilo slovo od ljubljene gospodarja. Rakev so nato ob svitu gorečih bakelj zanesli na voz. Točno ob 10. uri se je pričel pomikati žalni sprevod. Na čelu spreveda sta jahala dva dvorna jahača s svetilkami, njima je pa sledil eskadron kavalerije; nato se je peljal dvoprežni voz s cesarskimi služabniki; temu so sledili dvorni komisar na konju, dva dvorna jahača s svetilkami, 4 šestprežni črni dvorni državni vozovi, v katerih so sedeli cesarjevi pribočniki, oba generalna pribočnika, oba cesarjeva knežja komornika in končno prvi najvišji dvorni mojster knez Montenuovo. Sledil je črno prevlečen mrtvaški voz, v katerega je bilo vpreženih osem vrancev. Konje sta vodila dva dvorna jahača, Na desno od rakeve je korakalo 8 mož avstrijske, na levi strani pa 8 mož ogrske telesne straže. Poleg teh je spremljalo krsto po 8 jezdecov

telesne straže na desni in levi strani. Nadalje je voz spremljalo na vsaki strani po šest cesarjevih telesnih strežnikov. Tik za vozom pa je jahalo po 6 in 6 mož avstrijske in ogrske telesne straže, na čelu jim ena gardna šarža. Med njimi in sledečima dvema vozovoma z dvornim osobljem Nj. Veličanstva sta jahala zopet dva dvorna jahača. Eskadron konjenice je zaključil žalni spreved. Straže, ki so stražile grad, ki ga cesar ni več zapustil, odkar je izbruhnila vojna, so zadnjikrat spoštljivo pozdravile svojega najvišjega gospoda. Tisočere množice so po ulicah, po katerih se je vil spreved, tiho in spoštljivo odkritin glav pozdravljale prominulega cesarja. Proti 11. uri ponoči je uspел spreved v cesarski dvor. Ko se je truplo blagoslovilo, so krsto prenesli v dvorno kapele. Pred krsto so stopali pevci dvorne kapele, peva-joč „Miserere“, za krsto pa so šli najvišji dvorni mojster knez Montenuovo, najvišji dvorni dostojanstveniki, ogrski dvorni maršal, vsi pribočniki, komorniki itd. V kapeli se je truplo zopet blagoslovilo in nato položilo na mrtvaški odel. Dvorna kapela je vsa črno prevlečena. Tudi oltarji so črno zagrnjeni. V srednji kapele je razprostrt črn baldahin čez mrtvaški odel. Tudi cerkvena tla so črno zagrnjena. Ogromne množice ljudstva od blizu in daleč so te dni obiskale rajnega cesarja in molile zanj.

Mrtvaški voz.

Mrtvaški voz, s katerim so peljali mrtvega cesarja k zadnjemu počitku, je mojsterski proizvod kolarske umetnosti. Narejen je iz hrastovega, črno pobarvanega lesa. Kolesa mrtvaškega voza so pravi velikani, voz sam je bogato okrašen ter je 8 metrov dolg, 3 metre širok in 5 metrov visok. Nad njim se razpenja mogočen baldahin, nad katerega se dviga velika cesarska krona. Za vprego mrtvaškega voza je določenih osem izbranih lepih črnih žrebcev iz hlevov cesarjeve telesne straže. Na tem vozu sta se že peljala k zadnjemu počitku rajni cesarjevič Rudolf in cesarica Elizabeta.

Cesarjev spreved je obstojal iz 40 kočij, v katerih so se peljali člani cesarske in drugih vladarskih rodbin ter visoki dostojanstveniki. Vozovi, na katerih so se vozile cvetlice in venci, niso vračunjeni. Vozovi so bili vsi črno preoblečeni. Sestava vprege je bila naslednja: osmerovprežni mrtvaški voz, šestovprežni voz, ki so ga peljali črni žrebci, štiri vozovi, v katerih je bilo vpreženih po šest parov žrebcev rjave barve, trije dvovprežni vozovi s konji-rjavci. Šest parov konj mrtvaškega voza je vodil raz kočijaškega sedeža dosežani cesarjev telesni kočijaž Jožef Walter, ki je bil oblečen v starošpansko kočijaško obleko. Četrty par konj je vodil jezdečki dvorni kočijaž Killian.

Pogreb.

Pogrebni spreved se je vršil danes v četrtek, dne 30. novembra, popoldne, iz dvorne cerkve po raznih ulicah najprvo v cerkev sv. Štefana in od tam v kapucinsko cerkev, kjer je bila rakev položena v cesarsko grobnico k večnemu počitku.

Vsopred pogreba je bil sledeči: Po blagoslovitvi v dvorni cerkvi so ob 2/4 na 2 rakev zanesli na mrtvaški voz, ki je stal pripravljen v švicarskem dvoru. Visokega mrlča so nato še enkrat blagoslovili. V tem so zazvonili vsi zvonovi vseh dunajskih cerkva. Nato se je začel pomikati žalni spreved čez Graški trg, Burgring, Opernring, Ring-cesto, Fran Jožefovo obrežje, po Rotenturmserki cesti v cerkev sv. Štefana, kjer so pričakovali spreveda člani ce-

sarske hiše, tuji vladarji in zastopniki tujih držav, višji dostojanstveniki, duhovščina, uradniki, državno zastopstvo, generali itd. Ko je došel voz z mrlčem pred cerkev sv. Štefana, so rakev dvignili z voza in jo zanesli v cerkev, kjer je kardinal Piffel truplo znova blagoslovil. Po slovesni blagoslovitvi visokega mrlča so rakev prepeljali v cerkev očetov kapucinov.

Mrtvaškemu vozu so sledili vozovi, v katerih so sedeli: Cesar Karol I. in cesarica Cita, tuji vladarji, nadvojvodi, tuje najvišje gospe in nadvojvodinje, posebni zastopniki tujih dvorov, zastopstva inozemskih častniških zborov itd. Na potu iz cerkve sv. Štefana v kapucinsko cerkev so odposlanstva čet, ki stojijo na fronti, delala špalir. Ko je došel spreved pred cerkev oo. kapucinov, so duhovniki sprejeli rakev, ki se je zanesla v cerkev in položila na mrtvaški odel. Truplo se je nato še enkrat blagoslovilo, nakar so rakev med žalnim zvonjenjem in z vojaškim spremstvom zanesli v grobnico. Rakvi so sledili cesar Karol I., prvi najvišji dvorni mojster in oba vrhovna komornika. V grobnici se je truplo še enkrat blagoslovilo, nakar je po končanem molitvah prvi najvišji dvorni mojster izročil ključce cesarjeve rakev gvardjanu samostana oo. kapucinov in izročil mrlča njegovemu varstvu. Ko se je cesar Karol I. vrnil iz grobnice, je zapustil ves dvor in nato tudi drugi udeleženci pogreba cerkev.

Pomenljiv obred v kapucinski grobnici.

Ko so cesarjevo mrtvo truplo iz kapucinske cerkve ponesli doli v grobnico, se je tamkaj izvršil prav pomenljiv obred. Ko so namreč s cesarjevo krsto prišli do vrat grobnice, je najvišji obredni mojster s palico potrkal na zaprte duri. „Kdo je tukaj?“ je vprašal gvardjan ter ni odprl. „Njegovo Veličanstvo najsvetlejši cesar Franc Jožef“, je odgovoril najvišji obredni mojster. „Ignosco = ne poznam ga.“ „Avstrijski cesar in apostolski ogrski kralj!“ „Ne poznam ga.“ Tretjikrat je udaril obredni mojster na zaprta vrata. „Kdo zahteva vstop?“ „Grešni človek, naš brat Franc Jožef!“ Nato so se vrata odprla.

Tuji vladarji pri pogrebu.

Pogreba cesarja Franca Jožefa I. so se udeležili: nemški cesar s svojo soprogo, saški kralj Avgust in princ Ivan Jurij, bavarski kralj Ludovik in princ Leopold. Švedskega kralja je zastopal kraljevič Gustav Adolf, španskega pa princ Ferdinand Bavarski. Večina teh udeležencev je že v torek in sredo dospela na Dunaj.

Cesar Franc Jožef o novem cesarju.

Cesar Franc Jožef se je nedavno o novem cesarju izrazil napram tajnemu svetniku Berzevičkyju sledeče: „Star sem že in ne morem več dolgo živeti. A bodite pomirjeni, moj naslednik je vrl in odličen mlad mož. Imam veselje nad njim. Imate lahko polno zaupanje do njega.“

Cesar Karol I. prevzame vlado.

Ko je cesar Franc Jožef I. po skoraj 68letnem vladanju za vedno zatisnil svoje oči, so se zbrali v mali dvorani šenbrunškega gradu dvorni, državni,

in vojaški dostojanstveniki okoli prestolonaslednika nadvojvode Karola Franca Jožefa. Minister cesarske hiše in zunanjih stvari, baron Burian, je sporočil prestolonasledniku cesarjevo smrt, nakar so vsi navzoči dostojanstveniki izrazili prestolonasledniku svoje sožalje. Nato pa je stopil minister baron Burian ponovno pred prestolonaslednika, se trikrat poklonil pred njim in vprašal, ali hoče sprejeti prestol, čigar edini upravičeni dedič je. Prestolonaslednik je odgovoril: „Hočem!“ S to izjavo je prišla vlada starostavne mogočne habsburške mogarhije v novo, mlade roke, v roke nadvojvode Karola Franca Jožefa.

Še isto noč je bil sestavljen proglas novega vladarja na narode avstro-ogrskе monarhije, na katerem se je dotedanji prestolonaslednik prvič podpisal kot vladar, cesar avstrijski, kralj češki itd., in apostolski kralj ogrski. Podpis na proglasu se glasi: „Karol“ in je potemtakem prestolonaslednik nadvojvoda Karol Franc Jožef nastopil vlado kot: cesar Karol I.

Prisega na avstrijsko ustavo.

Iz političnih krogov poročajo, da se bo vršila prisega novega cesarja pred obema zbornicama dne 10. decembra t. l.

Iz poslanskih krogov se poroča, da bo cesar k temu dejanju prišel v parlament, kjer bo v steburni dvorani, ki gosposko zbornico veže s poslansko, izvršil ustavno prisego. Smatra se pa tudi za verjetno, da bo cesar člane državne zbornice povabil k sebi na cesarski dvor, kjer se bo vsa svečanost vršila v prestolni dvorani.

Kronanje za ogrskega kralja.

Cesar bo še meseca decembra kronan za ogrskega kralja. Kronanje se vrši na ta način, da bo kot zastopnik in pooblaščenec prebivalstva sklican ogrski državni zbor, ki sklene navadno pet točk obsegajoče besedilo kraljevske listine. Čim je kralj to listino podpisal in nanj prisegel, je spis pravno-veljaven. Kraljevska rodbina pride dan pred kronanjem z vsemi nadvojvodami in diplomatičnimi zastopniki v Budimpešto. Še tisti dan pride odposlanstvo državnega zbora v kraljevski grad, kjer bo knez-primas Černoh prečital listino o kronanju in povabil vladarja na kronanje. Dan kronanja stopi ves državni zbor pred kralja in kraljico, ki bosta stala pred prestolom. Po zapriseženju novega čuvarja krone pa gredo vladar, oblečen v magnatsko obleko in vse druge dvorne osebe v cerkev sv. Matije, kjer jih pred glavnim oltarjem sprejme knez-primas. Pred kraljem pojdejo ministrski predsednik grof Tisza, ki bo nesel krono sv. Štefana, najvišji sodnik baron Oreyz, ki bo nesel kraljevsko žezlo, hrvatski ban baron Skerlecz, ki bo nesel zlato državno jabolko, knez Esterhazy, ki bo nesel meč sv. Štefana, potem škof, ki bo nesel dvojni ogrski križ in grof Appony, ki bo nesel mali ogrski križ. Sledilo jim bo deset magnatov z zastavami.

Po kratkem ogovoru kneza-primasa bo škof iz Kaloče pozval kneza-primasa, naj kralja krona. Čim je kronanje izvršeno, si opasa kralj meč sv. Štefana, ga potegne iz nožnice in udari ž njim, obrniviši se proti solcu, trikrat po zraku. Po maši gre kralj s krono sv. Štefana na glavi, opasan z mečem sv. Štefana, držeč v desnici žezlo, v levici državno jabolko, v drugo cerkev, kjer zasede prestol in podeli

LISTER.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Dalje.)

Župnik je menil drugo jutro pri slovesu: „Le korajžno, čez dobre tri tedne se pa itak že vrnete!“

Jedino človeško bitje pa, ki je potočilo za me-noj srčno solzo slovesa, je bila — kaplanijska Lojza. Da pa me ne bi kdo izmed bralecev obrekel, in morda sikal besed ljubosumnosti radi te moje Lojze, bodem pač zapisal nekaj vrstic hvaležnost Evini potomki, ki je sula iz oči solze, ker je odhajal na vojsko — hribovski kaplan.

Lojza je bila in je menda še eno, že od davnih prednikov podedovano — kaplanijsko zlo. Stare, dokaj zadehle krstne bukve remšniške župnije so mi kmalu po nastopu kaplanovanja zaupale, da je tekla Lojzi zibelka na strnem Rađlu, pod nogami svetega Pankraca. Torej vrh gore, bliže neba, rodila se je Lojza. Ko sem jo podedoval jaz kot postrežnico, je že blizu 20 let gledala očaka Abrahama in služila oltarju.

Ustno izročilo, ki je edin vir Lojzine zgodovine od njene mladosti, nas pouči, da se je razvila Lojza iz otroka v vitko, planinsko lepo in ljubko dekle. In kdo bi zameril, kdo se spodifikal, če ustno izročilo omenja: Lojziko je v dobi dekliško bujnega cveta ugriznil črv ljubezni, ki po navadi ne prizanese nobenemu zemljanu. Vendar na ta nepozabni vrtec pr-

ve ljubezni siroti ni posvetilo solnce zakonske sreče. Slana nevošljivih jezikov ji je posmodila ženina in ji vsilila mesto moža samsko palico kot družico po kolovozih in grabah življenja. Kot od sile bogamolno dekle Lojza ni gasila pogorišča prve in zadnje posvetne ljubezni z vodo obupnih solz in telesnega hiranja, ampak prav s korenem vred je izruvala plevel ljubavi. Posvetila se je z dušo in telesom cerkveni službi.

Stopila je na samostansko pot samezatajevanja z delokrogom cerkvene pevke. To vam pa rečem, da je še Lojza kot hudo zimsko dekle v moji dobi pela in žvrgolela na koru kot slavček čisto, mehko in prav na lahno tresoč. Vsakemu svetu na čast je znala zaokrožiti veselo pri spominu rojstva, a žalostno, v srce segajoče na dan njegove smrti. Ljubki glas je pripomogel Lojzi do onega brezskrbnega življenja, ki ga opisuje sam sv. evangelij z besedami:

„Poglejte ptice pod nebom, ki ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice; in vaš Oče nebeski jih reši.“

Kratko in malo: Lojza je zapustila očetov krov in se preselila z Radla k fari sv. Jurija in poseda majhno izbo v mežnarji. Tukaj pa tudi za mojih časov ni sejala, ne žela, in Oče nebeski jo je preživljal in hranil z obilnimi milodari.

Manj bogaboječi jeziki so jo prekrstili v drugega, pomožnega kaplana. Menda radi tega, ker je pela ali molila pri vsaki službi božji. Opravljala je križev pot po deset krajcarjev; zmolila vsako obnemoglo remšniško dušo na oni svet in jo poškopila pri pogrebu z obilnim hudournikom solz.

Bodi še omenjeno: moliti je znala Lojza. Molitve iz knjige, ponajveč kar iz glave, kratke in po eele ure dolge. Različno so bile zložene in zbite, za

vsak letni čas in ubrane na žalostno, resno ter veselo plat. Umela je pač kot malokdo, ukloniti in uravnati se po trenutnih razmerah.

Moj Bog, kolika radovednost me je trla, da bi vsaj enkrat smel pokukati v njene velike, črne pri-krojene bukve, v katerih so bili zapisani vsi zenci in vsi zagovori kot lek proti različnim uimam in nezgodam. Pa v dolgi dobi treh let se mi to ni posrečilo. Lojza je nad vse čuvala pred tujim očesom in roko dva najdražja zaklada: črne, molitvene bukve zagovorov in svoja koščeno obrobljena očala. Vsakega novorojenega farana je pozdravila z molitvijo pri krstu in mu nazdravila s kupico v gostilni. Rajala je po vseh gostijah v fari.

Kazala pa je tudi brezdna žalosti za umrlimi; na zunaj v črno-žalni obleki, na znotraj pa, ker je jedla in pila pri običajni sedmini v krčmi.

Poleg molitev, žegnov in zagovorov je znala deliti Lojza razne nasvete in sejala je seme tolažbe v vsako, k njej zateklo potrto srce.

Njej na čast bodi povedano, da ni po zgledu navadnega Adamovega rebra zbirala, ne trosila napak bližnjega po župnji. Niti srce niti usta jej niso bila ubrana na prepirljivo ali obrekljivo stran.

Iz dosedaj povedanega bo lahko uvidel vsakdo, da so Lojzi po božji in človeški postavi zasluženo pripadali obilni milodari radodarnih remšniških sre. Po zunanosti je bila Lojza za mojih dob sicer starotrilega, a precej krepkega zdravja. Le tuintam se je potožila ob slabem vremenu, da jo zvija in šepolje „revmatiš.“ Pa si je znala prepočiti to telesno nadlego s svežimi veвериčnimi kožami, ki jih je kot tež vezala krog ščipanih in drapanih udov.

(Dalje prih.)

več plemičem po starem običaju z udarci z mečem viteštvu. Potem zasedejo kralj in spremstvo konje, a kraljica pa sede v slavnostni voz ter se ob grmenju topov odpravijo v parlament. Tam ponovi kralj prisego in jezdi potem na grič kronanja, ki je narejen iz zemlje, prinesene iz vsakega mesta in vsake županije na Ogrskem in naredi s konja z mečem križ na vse štiri strani sveta. Ko je to končano, se vrne pa kralj v grad Državni dostojanstveniki, v prvi vrsti ministrski predsednik grof Tisza in knez-primas, bodo jahali za kraljem, finančni minister Telesky pa bo s konja metal zlat in srebrni denar med ljudi. Pri kronanju se bo dotaknil škof Prohaska iz Belega Stolnega Grada s krono tudi pleč kraljice.

Kdo bo kronal ogrsko kraljico?

Kraljico Cito bo v Budimpešti takoj za kraljevim kronanjem kronal vesprimski škof kardinal baron Hornig. Vesprimski škofje imajo že staro pravico od leta 1215, da kronajo ogrsko kraljico.

Denar trosijo na ceste.

Na Ogrskem je prastara navada, da ob priliki kraljevega kronanja finančni minister trosi zlat in srebrni denar med ljudstvo in sicer se le potem, ko so slavnosti kronanja v cerkvi končane. Tudi letos bo baje finančni minister Telesky trosil po cesti razni denar.

Cesar Karol I.

Mladostna leta cesarja Karola I.

Mladostna leta je preživel mladi nadvojvoda večidel pri svoji materi nadvojvodinji Mariji Jožefi, ki je bivala v krasnem gradu Persenbeug, potem v vili Varthole v Rajhenau-ju, ali na Dunaju in (posebno v poznejših letih), tudi v gradu Miramarju pri Trstu, kjer je slovensko okoličansko in mestno prebivalstvo imelo nešteto priložnosti biti priča ljubeznivim in pristrnim prizorom v Visoki rodbini in občudovati ljudomilost in srčno dobroto nadvojvodinje in obeh njenih ljubljencev, že kolikor toliko resnega, svojega bodočega visokega poklica se zavedajočega, a vendar proti vsakomur prijaznega in ljubeznivega nadvojvode Karola ter otroško veselega in živahnega 8 let mlajšega nadvojvode Maksa z njegovim dvovoznim vozičkom.

Doba učenja.

Nadvojvoda Karol Franc Jožef se je že v svoji zgodnji mladosti skrbno pripravljaj na svoj bodoči poklic. Že kot otrok se je učil raznih jezikov, ki jih govore narodi v monarhiji in tudi drugih. Nadvojvoda se je popolnoma priučil češkemu, madžarskemu, francoskemu in angleškemu jeziku. Gimnazijske študije je dovršil na znameniti dunajski gimnaziji pri Skotih, a za versko vzgojo je v prvi vrsti skrbela njegova mati, ki je znana kot zelo pobožna žena. V vojaških stvareh mu je bil vzgojitelj polkovnik grof Wallis. Jeseni leta 1903 je nadvojvoda, star 18 let, vstopil v vojaško službo, s čimer pa nikakor ni prenehala zanj doba študij. V tem času je bival v Pragi. Znani češki učenjak in strokovnjak, poznejši poljedelski minister prof. dr. Braf, ga je poučeval v finančni vedi, trgovinski politiki in narodnem gospodarstvu, profesorja Albrich in Pfaff v pravoslovju, in profesor Ott v kanonskem in cerkvenem pravu.

Mladiška doba.

Proglasitev nadvojvode Karola Franca Jožefa za polnoletnega se je vršila na njegov 20. rojstni dan, dne 17. avgusta 1907, v vili Varthole v Rajhenau-ju. Na mesto dotedanjega vzgojitelja polkovnika grofa Wallisa je stopil voditelj novega nadvojvodovega dvorjanstva, komorni predstojnik princ Zdenko Lobkovic.

Vojaška leta.

V vojaško službo je vstopil nadvojvoda Karol Franc Jožef leta 1903 in sicer pri nekem lovskem bataljonu v Bilinu na Češkem. Služil je najprvo kot poročnik pri ulancih, potem pri dragoncih. Mlad častnik je bil od leta do leta povišan v službi in je bil dne 16. junija 1915 imenovan za generalnega majorja in kontre-admirala, povodom prevzetja poveljništva napadne armadne skupine na Tirolskem pa dne 18. marca 1916 za podmaršala in podadmirala. Kmalu nato je prevzel poveljništvo skrajnega desnega krila zveznih čet na gališko-bukovinski fronti. O tej priliki je bil prestolonaslednik dne 12. avg. 1916 imenovan za generala konjenice in admiral. Ko je dne 27. avgusta 1916 napovedala Rumunska Avstriji vojno, je prestolonaslednik sprejel vrhovno poveljništvo tudi nad rumunsko fronto. Dne 12. novembra t. l. je bil prestolonaslednik imenovan za generalnega polkovnika.

Kakšen je novi cesar.

Dasiravno cesar Karol I. kot določen naslednik prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda ni bil dosti znan javnosti in je še le po smrti svojega strica kot prestolonaslednik stopil v širši svet, je vendar znana o njem marsikatera dogodbica, ki

kaže njegovo plemenitost in ljudomilost. Splošno znano pa je velika ljubezen, ki vlada med njim ter njegovo materjo in bratom. Znano je, da je porod sedanjega cesarja stal njegovo mater skoro življenje. Nadvojvodinja Marija Jožefa je dolge tedne po porodu nevarno bolehal in le največja skrbnost zdravnikov ji je rešila življenje. Okrevala je šele po dolgem času. Nadvojvoda Karol Franc Jožef je bil kot otrok zelo slaboten in se je utrdil šele pozneje. Veliko mu je v tem pogledu pomagalo tudi zdravljenje z mrzlo vodo v Briksenu na Tirolskem, kamor je zahajal v dežji starosti. Znano je, da je bil mladi nadvojvoda poseben ljubljencev cesarja Franca Jožefa in cesar se je dal s svojim ljubljencem nekikrat celo fotografirati. Slika kaže cesarja Franca Jožefa v civilni obleki ob morski obali, držočega z desnico svojega pranečaka v deški mornarski obleki.

Karol Franc Jožef ne kaže tipa (izraza) Habsburžanov, pač pa po materi saksonsko pokolenje. Pravi, da je bil posebno v svojih mlajših letih v glavo, po svojih plavih laseh in svetlih očeh zelo podoben svojemu stricu, saksonskemu kralju Frideriku Avgustu, bratu nadvojvodinje Marije Jožefe. Po svojem očetu je podedoval veliko veselje do lova. Dne 2. januarja 1905 se je prigodila nadvojvodi Karolu Francu Jožefu na Dunaju nesreča, da si je pri drsanju zlomil nogo. Zdravnikom se je posrečilo, da so ga popolnoma ozdravili, tako da ta nezgoda ni imela zanj zlih posledic.

Dne 21. oktobra 1911 se je poročil, kakor smo že zadnjič poročali, s princesinjo Cito Parmsko in Burbonsko.

Cesarica Cita.

Cesarica Cita Marija Adelgunda Mihaela Rafaela Gabrijela Josipina Antonija Luja Neža je bila rojena dne 9. majnika 1892 v Villa reale delle Pianore v Viareggiu pri Lucei v Italiji kot hči Roberta, vojvode Parmškega in Burbonskega in njegove druge soproge vojvodinje Marije Antonije, princesinje portugalske

Rodbina Parma.

Vojvode Parmski so bili vladarji v mali vojvodini Parma do leta 1859. Bili so zavezniki Avstrije in so se po izgubljeni bitki pri Solferinu morali umakniti pijemontskemu kralju Viktorju Emanuelu 2., ki je leta 1860 vojvodino Parmsko združil z drugimi pokrajinami vred v kraljestvo Italijo. Vojvodinja, ki je vladala tedaj za svojega sina vojvodo Roberta, je sicer protestirala proti tej ugrabitvi dežele, toda ta ugovor je ostal brezuspešen.

Cita ima 19 bratov in sester.

Zakon vojvode Roberta je bil zelo plodovit. Iz prvega zakona je bilo osem otrok, med njimi sedaj vladajoči vojvoda Henrik in pa princ Elija, ki je član naše armade in se nahaja na primorski fronti, ter je poročen z nadvojvodinjo Marijo Ano, hčerjo vrhovnega armadnega poveljnika, nadvojvode Friderika. Iz drugega zakona vojvode Roberta je izšlo 12 otrok in princesinja Cita, sedanja cesarica, je bila peto dete. Oče princesinje Cite, vojvoda Robert, je umrl leta 1907. Cesar in cesarica sta si celo v daljšem sorodstvu, kajti cesar je nečak, cesarica pa nečakinja nadvojvodinje Marije Anuncijske.

Mladostna leta cesarice Cite.

Svoja prva mladostna leta je princesinja Cita preživela v vili Pianore, razkošno urejenem gradiču sredi celega gozda pinij in oljk. Vzgjali so jo strogo, v strogo verskem duhu. Značilno za pobožni duh, ki vlada v vojvodski rodbini, je dejstvo, da sestra princesinje Cite, vojvodinja Adelajda, živi kot priprosta nuna v nekem inozemskem samostanu. Po dovršenem 10. letu je prišla princesinja Cita v zavod salezijank v Cangberg na Bavarskem, kjer se je vzgajala več čera vladarskih in najvišjih plemiških rodbin. V Cangbergu je ostala do leta 1903. Nekaj časa se je mudila nato v samostanskem vzgojevališču benediktink na angleškem otoku Wigtu.

Cita v Šoli.

Do 10. leta je ostala princesinja Cita v rojstni hiši, nato so jo dali v samostan benediktink v Cangberg na Bavarskem, kjer je bila vzgojena. V samostanu je bila princesinja Cita ljubljanka součenk. Bila je izvrstna učenka, zlasti v računanju je prekosila vse druge. Bila je tudi izborna orglavka ter je v samostanski cerkvi včasih oskrbovala orgljanje. V samostanu je bila šest let. Brhko princesinjo, vedno veselega obraza, je vse rado imelo. Nastale prepire med součenkami je vselej razumela poravnati, ker je bila zelo prikupljivega in obenem resnobsnega vedenja. Vsaki součenci je rada pomagala v tej ali v oni zadevi, če je le mogla. Do učenja je imela veliko veselja, ne da bi se bilo z njo v samostanu vsled njegovega knežjega rodu drugače ravhalo, kakor z drugimi učenkami.

Cita zvesta prijateljica.

Ko je nedavno obiskala neka bivša součenka našo sedanjo cesarico, takrat se prestolonaslednikovo soprogo, na Dunaju, si je ni upala tikati, marveč

o je začela v pogovoru vikati. Visoka gospa pa ji reče ljubeznivo-priprosto: „Bile sve součenki in prijateljci v Šoli in kot take še ostaneve tudi v bodoče. Zakaj me torej vikaš, ker ti vendar nisem storila ničesar?“

Zaroka in poroka.

Z nadvojvodom Karolom Francem Jožefom se je seznanila leta 1909 v Francovih varih na Češkem, ko sta oba pesetila skupno teto nadvojvodinjo Marijo Anuncijsko, ki se je tedaj zdravila v tamošnjih kopalnih. Ko sta se zaročila, je bila nadvojvodinja Cita stara komaj 18 let. Odtlej je bil nadvojvoda večkrat gost v vili Pianore. Mlada zaročena sta večkrat zahajala v Lucco na Laškem, se udeleževala tam ljudskih veselja in bila sta oba kmalu zelo priljubljena med domačim prebivalstvom. Prihodnje leto se pa je princesinja Cita s svojo materjo preselila v grad Svarcau, ki ga je kupil vojvoda Robert že pred nekaj časom. Tu se je vršila potem dne 21. oktobra l. 1911 poroka. Poročil je mlado dvojico mnsgr. Bisleti, ki ga je v ta namen poslal papež iz Rima. Navzoč pri poroki je bil tudi cesar Franc Jožef, ki je pri slavnostni pojedini nazdravil novoporočence in v začetku svoje zdravice dejal: „Vse osrečujoča poroka, za katero smo se danes zbrali, da jo slovesno praznujemo, me zelo veseli in me navdaja z velikim zadovoljstvom. Nadvojvoda Karol si je izvolil za družico življenja princesinjo Cito Parmsko. Čestitam mu na tej srčni izvolitvi in pozdravljam nadvojvodinjo Cito z iskrenim veseljem kot članico svoje hiše.“ Prisostvovala sta poroki tudi oba ženinova strica nadvojvoda Franc Ferdinand in saksonski kralj.

Cita kot žena.

Nadvojvodinja Cita je bila že takoj od začetka prava žena vojaka. Sledila je svojemu soprogu na njegovih vojaških potovanjih in je tako tudi dosegla, da ga je smela spremiti na maršo, ko je njegov polk bil premeščen iz Brandysa v Kolomejo. Bala se ni nikakoršnih težav in je tako v Misteku stanovala s svojim soprogom v neki navadni meščanski hiši, ne pa v bližnjem gradu nadvojvode Friderika. Posebno rada je spremljala svojega soproga, ko je nadziral vojaške hleve. Ravno tako pa je tudi nadvojvodinja sedaj v vojnem času sledila svojemu soprogu na boljše in je tamkaj obiskovala vojaške bolnišnice. Prav v zadnjem času se je poročalo o takem obisku vojaških bolnišnic na rumunski fronti, kjer je ljudmila in dobrosrčna vojvodinja tolažila ranjence in begunce in jim delila darove, zapuščajoč povsod v srcih vseh sliko pravega angela tolažbe in pristrčne dobrote.

Cesarjeva družina.

Na gradu Varthole pri Rajhenau-ju je dne 20. novembra 1912 povila svojega prvorojenca, sedanjega prestolonaslednika, nadvojvode Franca Jožefa Otona. Meseca januarja 1913 se je nadvojvodska dvojica preselila v novourejeni grad Hecendorf pri Dunaju, ki ga je jima daroval in preuredil cesar Franc Jožef. Tu je povila nadvojvodinja Cita dne 3. januarja 1914 deklco, ki so jo krstili za Adelajdo Marijo Jožefo. Tretji otrok, nadvojvoda Robert Karol Ludovik, je bil rojen dne 8. februarja 1915, četrti, nadvojvoda Feliks Friderik Avgust, je bil rojen dne 31. majnika 1916, ko se je nadvojvoda Karol Franc Jožef nahajal kot poveljnik na tirolski fronti in za to tudi ni mogel prisostvovati krstu, ki se je vršil v cesarjevi navzočnosti v Senbrunu in je bil kum novorojencu saksonski kralj Friderik Avgust.

Cita svoje otroke sama dojila.

Naša cesarica je vse svoje otroke sama dojila. Hodila je tudi ali sama ali v spremstvu svojega soproga ali svoje dvorjanice grofice Nostic v dvorno lekarno, da v lekarni osebno nakupi za otroke potrebne predmete. O kakovosti živila, ki so bila namenjena za njene otroke, se je vselej hotela sama prepričati. Vsa njena skrb je posvečena vzgoji otrok, katere sama uči sklepati rokice in moliti. Naša mlada cesarica je vzor krščanske matere.

Cesarjevič.

Vsi štirje otroci cesarske dvojice so telesno in duševno krepko razviti. Najstarejši sin in prestolonaslednik Oton je ravno dopolnil 4. leto svoje starosti in je zal in ljubeznjiv otrok. Bil je tudi ljubljencev rajnega cesarja, katerega je večkrat na dan obiskal. Cesar ga je vselej z veselem sprejel.

Novo stanovanje cesarja Karola.

Cesar se bo po pogrebu cesarja Franca Jožefa preselil iz Senbruna v cesarski dvor, kjer že pridno pripravljajo novo stanovanje za cesarsko družino.

Dve leti že stanuje cesar Karol I. v Senbrunu na tisti strani grada, ki sega na vrt. Prejšnje stanovanje v gradu Hecendorf mu je bilo za številno družino premajhno.

Državni zbor.

Avstrijska državna zbornica bo sklicana na zasedanje nekako okrog 15. januarja 1917. Zbornica

to baje imela nekako v tistem času, kolikor je sedaj znano, samo dve seji. V prvi seji si bo zbornica izvolila predsedstvo, zapisnikarje itd., v drugi seji se pa bo vršila prisega novega cesarja. Redno zasedanje državne zbornice se bo vršilo še le v mesecu marecu.

Visoko odlikovanje kranjskega pešpolka št. 17.

Naš cesar je izdal sledeče armadno povelje: Hočem, da bo moj prvorojeni sin, katerega mi je podarila milost božja, pripadal od sedaj naprej k armadi in ga imenujem za polkovnega imejitelja pešpolka št. 17, kateri se naj imenuje od sedaj naprej „prestolonaslednik.“

Z odlikovanjem junaškega pešpolka št. 17 je naš cesar odlikoval ves slovenski narod in vse slovensko junaštvo. V zahvalo za odlikovanje naših vrhovnih slovenskih junakov kličemo: Bog živi našega cesarja Karola I.! Bog živi našega cesarjeviča Otona!

Nove deželne naklade na vino, vinski mošt in vinsko drozgo.

Brez deželnega zbora, ki ima edini pravico, nalagati nove davke, proti volji obeh kmetijskih zastopnikov in kljub utemeljenemu ugovoru zastopnika Slovenskega Štajerskega odbornika dr. Verstovškega je deželni odbor sklenil na predlog finančnega referenta dr. pl. Kaana, da uvede davek na vino, ki ni že podvržen užitinskemu davku.

Ce se potrdi ta postava, se bodo naprtila tako dalekosežna bremena vinogradnikom, da že moramo danes opozoriti na ta davek. Obdačilo se bode vino in vinski mošt z 9.5 K na 1 hektoliter ali 9.5 vin. za liter, oziroma za vinski mošt na 7.14 K. Ta davek bode moral plačati vsakdo, ki nima vina obdačenega z državnim davkom ali užitnino. Krčmarji plačajo užitnino, so torej deželnega davka prosti. Pač pa bi moral plačati za vsak liter 9.5 v vinogradnik sam, kolikor ga popije doma ali kolikor ga popijejo njegovi posli. Ta davek bi bil nekaj najhujšega, da bi bil prisiljen pridelovalec plačevati za sebe, za družino in posle davek na svoj lastni pridelek in za lastno uporabo. Davek bode moral plačati pa tudi vsak posameznik, ki pije vino doma in ne zahaja v gostilne.

Kmet-vinogradnik bode moral naznaniti svoje pridelke deželnemu odboru. Kakor hitro odproda vino ali vinski mošt, mora naznaniti kupca in njegovo naslov. Če je dotični kupec krčmar, se temu naloži državni davek, užitnina, če je pa kupec privatna oseba, mora ta plačati deželne doklade. Kmet-vinogradnik pa plača deželne doklade za vino, katero je popil doma in ga je porabil za domače potrebe. Če vinogradnik proda vse vino, ga davek ne doleti, ker ga mora plačati vedno kupec; toda ravno v tem tisti za bodočnost velika nevarnost za naše vinogradništvo. Dobro se še spominjamo, da naši vinogradniki niso mogli za ceni denar prodati svojega vina, ostalo jim je, da so ga morali spiti doma. Kako pa naj kmet v takem slučaju poplača še visoki davek? Neverjetno je, da si večina deželnega odbora le upa, naložiti tako breme vinogradnikom! Poleg tega se bode vršilo povsod vohunstvo in ovađustvo. In še več! Uradnik ima pravico vsak čas in kolikokrat se mu zdi potrebno, pregledati kleti kmeta in tudi posameznika. Kam bodeimo prišli, če ne bodeimo brez skrbi in prosto več mogli uravnati svojega dela na svojih gospodarstvih, ampak morali z uradniki, kadar se jim zdi primerno, hoditi v kleti? Kako si misli deželni odbor, da naj plačuje slovenskoštajerski kmet za svojo izabelo, katero pridelava in večinoma le doma porabi za posle in družino, 9.50 K za hektoliter? To je neznosni davek! Posledica bode, da bodo kmetje opuščali svoje vinograde. Vinogradništvo sploh, ki je tako važna panoga našega gospodarstva na slovenskem Štajerskem, bode propadalo. Posestnik se z veliko težavo bori leto za letom z raznimi uimami in škodljivci, obdelovanje ga stane torej veliko denarja, sedaj mu pa natvezajo še novi davek. Večina deželnega odbora je prizadela s tem sklepom vinogradniškemu prebivalstvu Spodnjega Štajerskega najhujši udarec, posebno če se pomisli, da morajo imeti posestniki pijačo za posle, ker jih sicer ne dobijo. Za vso to še tako slabo pijačo, kakor izabelo i. t. d., bode plačeval približno 10 v za liter, dasi ostane prost takega davka srednji in gornji del dežele za sadni mošt, kateri je čisto boljši kakor kaka domača pijača pri nas. Odpor proti temu davku je bil od strani slovenskega odbornika velik, z vsemi dovoljenimi sredstvi se ga bodo branili tudi poslanci in vse ljudstvo.

Kako se naj branimo nove deželne naklade.

Deželni odbor Štajerski je v seji preteklega tedna proti glasovoma dr. Verstovškega in Hagenhofer-

ja sklenil, da se pobira deželna naklada na vino, vinski mošt in vinsko drozgo v visočini 9.50 K za hektoliter. Osrednja vlada še mora kajpada ta sklep potrditi in mu pripoznati postavno moč. Zato je še sedaj za vse, ki tega davka ne odobravo, dolžnost in čas, da se pravočasno oglašijo pri c. kr. vladi v Gradcu in posebno na Dunaju. Na vsak način se je treba obrniti na ministrsko predsedstvo, dobro je tudi narediti ulogo na finančno ministrstvo, poljedelško ministrstvo in c. kr. namestništvo v Gradcu.

Okrajni zastopi, občine, kmetijske podružnice se sedaj naj podvizajo, ako hočejo, da se naklada ne naloži. Sedaj se je čas, pozneje bo vse prepozno. V naslednjem podajemo obrazec prošnje, ki se seveda lahko poljubno spremeni.

Visoko c. kr. ministrsko predsedstvo, Dunaj! Štajerski deželni odbor je sklenil, pobirati deželno naklado na vse vino, vinski mošt in vinsko drozgo, ki ni že podvrženo državnemu ali občinskemu užitinskemu davku, v višini 9.50 K na 1 hektoliter.

Izmera davka, 9.50 za hl, je silno velika in pomeni ugonobitev vinogradništva na Štajerskem. Noben posestnik si ne bo prideloval tako drage domače pijače. Z uničenjem vinogradništva bi odpadla za državo precejšnja davčna svota, ker se na Štajerskem nahajajo vinogradi skoraj izključno v bregovnih krajih, kjer se ne morejo gojiti kulture, ki bi se enako izolačale. Nadalje je treba pomniti, da se vinogradništvo na Štajerskem še ni prenovilo proti trtni uši ali še vsaj ni prebolelo tega prenavljanja, vsled česar bi bila naklada za vinogradnike v podvojeni meri občutljiva. Tudi so v sedanjem času delavci in delo, n. pr. galica, kolje, vezila, sođi itd. neizmerno dragi, ako se sploh dajo dobiti.

Da bo vinska trgovina s štajerskim vinom vsled nove naklade silno otežkočena, če ne naravnost onemogočena, je brez vsakega dvoma.

Postavni načrt je, kakor smo dognali, zelo pomankljiv in nepopolen. Najslabša, samo za domačo pijačo uporabna vina, n. pr. izabela, so ravno tako visoko obdačena, kakor vina najslabše kakovosti, čeprav se ne dajo niti kakovost niti njih cene v trgovini niti primerjati. Vsaj za domačo uporabo neobhodno potrebna množina bi morala biti naklade popolnoma prosta, za kar pa se v načrtu ni poskrbelo. Vse za dom namenjeno vino se obdači takoj kot mošt, pri čemur se ne upošteva, da se že prej kot v teku 5 let s pretakanjem, osušenjem, sploh kletarjenjem izgubi količine gotovo vsaj ena tretjina. Tudi na možne nesreče se zakonski načrt ne ozira.

Deželni odbor sicer zatrjuje, da so naklade nameravane samo za prihodnje leto in da pri sedanjih visokih cenah nikakor niso občutljive. Toda znano je, da se enkrat upeljane naklade ne ukinejo več, a visoke cene pa bodo minile in so sedaj do gotove višine opraviljene zaradi neizmerno podražene pridelovanja.

Z ozirom na vse to prosimo v imenu štajerskega vinogradništva, da visoko c. kr. ministrsko predsedstvo ne privoli v to, da postane načrt štajerskega deželnega odbora za naklade na vino, vinski mošt in vinsko drozgo postava.

Kraj, dan, podpis.

Rumunsko bojišče.

Naši prodirajo od zahodne in jugozahodne strani proti rumunskemu glavnemu mestu Bukarešti. Dne 23. novembra smo zasedli mesti Oršovo in Turn-Severin ob Donavi, Mackensenevete so ta dan na več mestih prekorčili Donavo, naši so naslednje dni prekorčili reko Aluto, zavzeli mesti Rimnik Valcea (ob Aluti jugozahodno od Kampolunga) in pa Curtea d'Arges (vzhodno od Rimnika). Mackensen je zavzel te dni mesti Aleksandrija (70 km jugozahodno od Bukarešte) in Jurjevo ob Donavi (dobrih 50 km južno od Bukarešte).

Cela četrtina Rumunije je že sedaj v naših rokah.

Bukarešta, glavno mesto Rumunske, je ogroženo od naših armad od treh strani in sicer: od juga na črti Donava - Turjevo - Aleksandrija - Aluta; od zahoda na črti izliv Alute - reka Velde - mesto Rimnik-Valcea in na severu na črti: Curtea d'Arges - Kampolung - Sinaja - prelaz Bodza. Mogočen štirikot naših prodirajočih armad se proti Bukarešti vedno bolj zožuje. Od severa in zahoda imajo naši do Bukarešte samo še 90 do 100 km, od juga pa samo do 50 km hođa.

Na prostoru pred Bukarešto se utegne biti že prihodnje dni velika bitka, ker se sovražnik silno ojačuje. Rumunsko ljudstvo beži ne samo iz Bukarešte, ampak tudi iz cele pokrajine zahodno od glavnega mesta.

V zasedenem zahodnem rumunskem kotu, ki se imenuje Vlahija in je najrodovitnejši del Evrope, so naši dobili veliko plena. Vpljenjene zaloge žita, moke, riža, živine, kave itd. so ogromne. Velike vojaške in delavske čete spravljajo uplenjeno blago v naše kraje.

Donava je od Oršove do Črnevođe v Dob-

ruči prosta. Po tem veletoku mrgoli prevoznih ladij in parnikov, ki vozijo navzdol vojno gradivo, a navzgor pa uplenjeno blago.

V Dobruči nič novega.

Na mesto našega cesarja Karola I. je vrhovno poveljstvo naših čet v Rumuniji prevzel nadvojvoda Jožef.

Rusko bojišče.

Na ruski fronti je nastopil huđ mraz. Od morja do Karpatov večinoma mr. V vodstvu ruske zunanje in notranje politike je nastopila sprememba. Dosedanji minister zunanjih zadev in ministrski predsednik Stürmer, ki se je bolj nagibal k mirovni stranki, je moral odstopiti. Na njegovo mesto je prišel minister Trepov, ki je baje pristaš struje, ki hoče brezobzirno nadaljevanje vojske.

Italijansko bojišče.

Nekatere dni se sicer na italijanskem bojišču oglašajo na obeh straneh topovi, sicer pa nič posebnega. Italijani so baje že te dni nameravali pričeti z deseto ofenzivo na Primorskem, ki so jo pa za sedaj opustili, ker so baje naši postavili na kraško fronto močno artilerijo.

Macedonsko bojišče.

V dolini vzhodno, severno in severno-zahodno od Bitolja ter ob reki Črni hudi boji. Velik naval Sarraillove armade na bolgarsko-nemške postojanke na črti Trnovo-Makovo-Grunište dne 27. novembra je bil odbit. Sovražne izgube so bile zelo velike. Četverospozrazum zahteva od Grčije, da mu izroči vse topove, puške in sploh vsa vojaška skladišča za orožje in strelivo. Zahtevi se bo morala Grčija skoro gotovo udati. Na četverospozrazumovo zahtevo so morali vsi poslaniki Avstrije, Nemčije, Bolgarije in Turčije zapustiti Atene. Venizelosova vlada v Solunu je napovedala vojsko Bolgariji, Avstriji, Nemčiji in Turčiji. V nekaterih delih stare Grčije so izbruhnili nemiri.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču vsled trajno slabega vremena razven običajnih artilerijskih bojev nobenih posebnih dogodkov.

Naše žrtve za domovino.

Iz Slivnice pri Mariboru se nam piše: Dne 8. septembra t. l. popoldne smo pokopali tukaj telesne ostanke nam ljubega Konrada Ledinek, desetnika pionirjev, ki je umrl vsled ran na soški fronti v graški bolnišnici dne 5. septembra. Bil je rojen dne 20. februarja 1888 in izučen stavbeni mizar. Ko je tri vojaška leta doslužil, je bil nameščen kot mestni stražnik na Dunaju do izbruha vojske. Starši, sorodniki in nevesta globoko žalujejo za dobrim junakom. — Dne 25. oktobra t. l. pa smo spet položili truplo 23letnega topničarja Janeza Lešnika, p. d. Grilov Hanči, ki je umrl dne 20. oktobra v dunajski bolnišnici. Bil je na laški fronti težko ranjen in se zdravil v Tridentu, Inomostu in Dunaju. Bil je odlikovan z bronasto hrabrostno kolajno. Ker je bil mirnega značaja, je bil povsod priljubljen. Ob smrti uri si je zapel svojo priljubljeno pesem, bil je namreč izvrsten goslar, in z njim izgubi Lešnikov zbor, ki je bil ob veseljah in gostijah tako priljubljen, svojo najboljšo moč. Njegov dedec Janez Pungartnik v Slivnici si ga je izbral za svojega naslednika, toda božja volja je drugače odločila, Obema se je želja izpolnila, da počivata v domači zemlji.

Zopet je pošta prinesla žalostno vest h dobri Skorjančevi rodbini v Bežini pri Konjicah, da je padel že drugi sin Karol. Spomladi so dobili poročilo, da je Jožef v Galiciji padel, sedaj pa, da je Karol pri Lokvici junaško se boreč za domovino, žrtvoval svoje življenje. Bila sta pridna fanta, za to je žalost staršev tem večja. Na italijanskem bojnem polju pa so še trije sinovi: Janez, Alojzij in Ferdinand.

Od Sv Benedikta v Slov. gor. nam pišejo: Zadet od granate dne 9. novembra je dal svoje mlado življenje za domovino Anton Lejla iz Zagajskega vrha. Šla je, ljubi Anton, Tvoja duša tja gor k očetu in materi, za Teboj pa okoli Tvoji mladi bratje in sestre, sedaj še bolj osiroteli Prosi pri Bogu za nas in svojo ljubljeno domovino!

Gotovo ne samo mene, temveč slehernega njegovega tovariša je pretresla vest, da je padel na južnem bojišču ljubi nam prijatelj in sobrat Ivan Jeršič iz teharske fars pri Celju. Bil je dober prijatelj ter zvest ud naših društev. Čeprav mnogo krat utrujen in zadržan od dela v cinkarni, je vsakokrat ob prostem času rad in z veseljem prihital v našo sredino, bodisi k telovadbi ali kakoršnikoli drugi prireditvi. Toda ne samo v društvu, ampak tudi doma je bil znatna podpora svojim skrbnim staršem, ki zato tem bolj čutiljo njegovo izgubo. Rad bi se še bil vrnil domov ter nam podal še enkrat roko, a ni Ti bilo usojeno. Poslovil si se od nas ter šel po zaslužen plačilo k Vsemogočnemu, pri katerem izprosi tudi za nas srečno večnost in veselo svidenje nad zvezdami! Počivaj mirno, dragi Ivan, tam v tuji trdi kraški zemlji! Čeprav Ti je nemila usoda izbrala gomilo daleč od nas, nam boš ostal vedno v trajnem spominu! Staršem in sorodnikom moje najiskrenejše sožalje! Vsem prijateljem in čitateljem „Slov. Gospodarja“ pošiljam tem potom najlepše pozdrave! Udani J. Pišek.

Dne 1. novembra je padel na južnem bojišču junaške smrti za cesarja in domovino Franc Goršič v Pušencih pri Ormožu.

Na polju časti je padel Ivan Meglič iz Zaboove pri Ptuj. Zadel ga je italijanska krogla.

Na južnem bojišču je padel Rudolf Tomazič od Smarjete ob Pesnici Živel je od malih nog pri svojem stricu Jožetu Kurniku v Vosku, kateremu je z otroško udanostjo vsak čas daroval vse svoje lastne moči ter ga tako že leta in leta podpiral. Bil je še v poletju doma na dopustu. Ob slovesu so se mu, kot nikdar poprej, orosile oči, sluteč, da gre tokrat naravnost v smrt. V 23. letu svoje starosti se je preselil v boljšo domovino. Gruda daljna, bodi v Gospodu mu lahka! — M. V.

Na italijanskem bojišču je padel od sovražne svinčenke zadet desetnik Jakob Kovačec od Sv. Andraž v Slov. gor. Bil je od pričetka vojske z miraj na fronti. V Galiciji je bil ranjen v roko. Ko je ozdravel, je šel braniti domovino proti izdajalskemu Lahu, ali tukaj mu je nemila smrt pretrgala nit življenja. Čez par dni je imel iti na dopust, katerega se je silno veselil. Večkrat mi je rekel: „Enkrat bi se rad pogledal k svojim domačim. Ali ta želja se mu ni izpolnila. Odlikovan je bil z dvema hrabrostnima kolajnama. Ko se je novica raznesla pri stotniji da je mrtev naš dragi Jakob, je imel vsak solzne oči in slišati je bilo: „Skoda ga je!“ Ljubi Jakob! Poslovil si se od nas v boljši kraj, kjer ni več vojske in ne trpljenja. Kličemo ti besede: Oh z Bogom, z Bogom, drago srce ti! Na svidenje nad zvezdami! V imenu 3. stotnije vam, dragi starši, izrekam iskreno sožalje. — Josip Krajnc od Sv. Ruperta v Slov. gor.

Tedenske novice.

Zalno odposlanstvo pri c. kr. namestniku. Zadnje soboto, dne 25. novembra, sta poslanec dr. Korošec in deželni odbornik dr. Verstovšek prišla k c. kr. namestniku grofu Claryju v Gradec ter ga kor izvoljena zastopnika Slovencev na Štajerskem prosila, da javi na Najvišjem mestu najgloblje sožalje slovenskega prebivalstva na Štajerskem povodom smrti Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Slovenci ne stojijo ob cesarjevem mrtvaškem odru samo žalostni, ampak tudi hvaležni, ker je bila pod močro vladjo pokojnega cesarja dana tudi Slovincem možnost, da so v narodnem, prosvetnem in gospodarskem oziru ukoreninili pogoje za svoj obstanek. Obenem sta slovenska poslanca izrazila cesarskemu namestniku željo, da javi tudi novemu vladarju izraze neomajljive zvestobe in udanosti štajerskih Slovencev napram Njegovi visoki osebi, cesarski hiši in monarhije. Odkar živijo Slovenci pod močnim žezlom Habsburžanov, so bili vedno zvesto udani Habsburžanom. Taki ostanejo Slovenci tudi v bodoče. C. kr. namestnik grof Clary se je zahvalil za izraženo sožalje, dobro vedoč, da prihaja iz odkritosrčnih src slovenskega naroda. Z veseljem je sprejel tudi udanostno izjavo, povdarjajoč, da svojo zvestobo Slovenci izražajo ne samo v besedah, ampak tudi v dejanju na bojiščih in v zaledju.

Sožalje katoliško-narodnih slovenskih organizacij. Sožalje povodom smrti presvitlega cesarja Franca Jožefa I. izrekle in obljubo zvestobe in udanosti napram vladarski hiši Habsburžanov in novemu cesarju Karolu so obnovile na pristojnih mestih katoliško-narodne slovenske organizacije: Slovenska Kmečka Zveza, Slovenska Krščansko-Socialna Zveza, Katoliško tiskovno društvo, Pododbor Telovadnega društva Orel, Slovenska Straža, Ljudska Posojilnica itd.

Visoka vojaška odlikovanja. Naš cesar je odlikoval nadvojvodo maršala Friderika z najvišjim avstrijskim vojaškim redom, podelil mu je veliki križec Marija Terezijinega reda. — Naš cesar je imenoval nadvojvodo Evgena, vrhovnega poveljnika naših armad proti Italiji, za generala-feldmaršala. — Naš cesar je imenoval načelnika našega generalnega štaba, generalnega polkovnika Konrada pl. Heckenroff,

za generala-feldmaršala. — Naš cesar je podelil vrhovnemu poveljniku avstrijske voje mornarice, velikemu admiralu pl. Haus, veliki križec Leopoldovega reda z vojnim okraskom. — Naš cesar je podelil našemu vojnemu ministru baronu Krobotinu veliki križec reda sv. Stefana, domobranskemu ministru pa znak posebnega čohvalnega priznanja. — Cesar je podelil obema generalnima pribočnikoma, umrlega cesarja, grofu Paar in baronu Bolfras vojaški zaslužni križec I. razreda z vojnim okraskom.

Odlikovan slovenski vojaški duhovnik. Viš. g. višji vojni kurat Hubert Rant, ki je bil prid. vojsko vojaški duhovnik mariborske posadke, je bil zopet odlikovan z vitezkim križcem Franc Jožefovega reda z vojnim okraskom.

Slovenski župnik — navaden infanterist. Na kraškem bojišču se bojuje proti Lahom slovenski koroški župnik — infanterist Ivan Maierhofer. Zdaj se nahaja župnik v rezervi v neki vasi prav blizu bojne črte. Znano je, da je Maierhofer eden tistih slovenskih koroških duhovnikov, ki je bil začetkom vojske preganjan in obsojen. Da z dejanjem pokaže svoje domoljubje in popolno neresničnost obrekovanj, je šel kot prostak prostovoljno na bojišče! V deveti laški ofenzivi se je odlikoval s tremi junaškimi čini. Med najhujšim artilerijskim ognjem je prenašal poročila in je vpostavil že pretrgano zvezo pri polku. Bil je trenutek, ko je del njegovega polka prešel k naskoku, drugi del ni o tem nič vedel. Prostak župnik Maierhofer je z izredno neustrašenostjo in drznostjo ta drugi del za naskok alarmiral. Bil je odlikovan. Zanimivo je, da je njegov stotnijski poveljnik nek domači koroški učitelj, s katerim sta si bila v mirovnem času narodna in politična nasprotnika. Župnik-prostak Maierhofer nosi sedaj dolge lepe brke. Med vojak-tovariši je zelo priljubljen. Če je le mogoče, opravlja na bojišču sv. mašo.

Občina in posojilnica. Ako si hoče občina pri naših posojilnicah vzeti denar za vojno posojilo, je treba tako-le postopati: 1. Občinski odbor sklene, koliko namerava vzeti vojnega posojila ter stopi s posojilnico v zvezo. 2. Najhitreje se naj skliče zborovanje volilcev-občanov, kakor zahteva to § 75 občinskega reda, da odobrijo sklep glede posojila. Zborovanje se skliče tako, da je v povabilu oznanjeno, kaj da nasvetuje občinski odbor in pristaviti se mora, da velja glede tistih, ki ne pridejo k zborovanju, kakor da so odborovemu nasvetu pritrtili. Glasuje se ustno in sicer tako, da se reče ali „da“ ali „ne“ in odločuje večina glasov vseh volilcev. 3. Pri okr. zastopu se prosi za odobritev sklepov. — Za posojila, ki se dajejo občinam in okrajnim zastopom v svrhu vojnega posojila, ni treba plačevati pristojbin v sled odloka finančnega ministrstva z dne 11. novembra 1916. d. z. št. 382, § 21, pač pa je treba za to zaprositi deželno finančno ravnateljstvo. — Denar se posodi občini na zadolžnico, ki mora biti podpisana od župana in dveh odbornikov. Tako podpisana zadolžnica se pošlje deželnemu odboru v odobrenje.

Posojilnicam v vednost! Po cesarski naredbi z dne 28. avgusta 1916 so se zvišali razni davki, oziroma pristojbine, upeljali so se tudi novi davki. — Posojilnice naj uvažujejo sledeče: 1. Rentni davek se je povzidal za 100% in se mora isti znesek, ki se je letos že plačal, še enkrat plačati in sicer do dne 1. dec. t. l. 2. Koleki po lestvici prvi in drugi so se znatno zvišali ter stopijo novi koleki v veljavo dne 1. dec. t. l. 3. Za legalizacijo podpisov pri sodnji se je prej plačalo 72 v, sedaj se mora plačati 1 K. 4. Upeljala se je takozvana rentabilitetna doklada k pridobninskemu davku, katero bi naj plačale posojilnice in druge zadruge, ki so do sedaj plačevale pridobninskega davka, osobito vse Raiffeisenovke, so tudi v bodoče pridobninskega davka in rentabilitetne doklade proste. Ker je rentabilitetna doklada z ozirom na majhno lastno premoženje zadrug neumeljena, je Splošna zveza kmetijskih zadrug na Dunaju, pri kateri so včlanjene vse kmetijske zadruge vložila prošnjo na finančno ministrstvo, naj vse zadruge oprosti od te doklade. 5. Vse zadruge naj vsak plačilni nalog, katerega dobe, pošljejo Zdrudni Zvezi v Maribor, da ga pregleda in primerno svetuje. 6. Podpisujte 5. vojno posojilo in poročajte, koliko ste sami podpisali, koliko pri Vas člani in vlagatelji; vse prijave pošljite v lastnem interesu Zdrudni Zvezi v Ljubljani. — Kmetstvo ljudstvo naj podpisuje pri kmetijskih posojilnicah!

Občine in vojno posojilo. Občinam nasvetujemo, da iz domoljubnih nagibov podpisujejo peto vojno posojilo ter da se poslužujejo v svrhu podpisovanja domačih denarnih zavodov. Ako pa se pogajajo zaradi denarja z bankami, naj se že sedaj zagotovilo, da jim ne bo treba zdaj ali kdaj pozneje plačevati upravne prispevke, ki se pri bankah navadno menjavajo od obroka do obroka.

Deželno in gospejno pomožno društvo Rdečega križa za Štajersko v Gradcu nam je poslalo računski izkaz za leto 1914, 1915 in 1916, iz katerega je razvidno, da društvo izborno deluje v prid potujočim vojakom in ubogim ranjenicem ter bolnikom. Društvo je v tem času žrtvovalo skoro 1.000.000 K za človeko-

lubne in domoljubne svrhe in torej zasluži popolno zaupanje. Citatelje opozarjamo na inserat Rdečega križa na 7. strani današnjega „Slovenskega Gospodarja.“

Slovenska Kmečka Zveza sklicuje o liborovo sejo, v kateri se bo posvetovala o različnih gospodarskih vprašanjih, posebno o novi deželni dokladi na vino in vinski most.

Gospodarske novice.

Naročajte galice! Občine morajo do dne 10. decembra poslati okrajnim zastopom sezname, koliko galice se bo leta 1917 potrebovalo v občini. Sestaviti se mora natančen seznam, koliko hektarjev (ali oralov) vinogradov ima posamezni vinogradnik. Na podlagi teh seznamov se bo od vlade določila množina bakrene galice, ki je potrebna za boj proti peronospori. Zupani naj te sezname skrbno sestavijo, da ne bo pri dobavi galice nihče prikrašan. Vinogradniki se naj sami takoj oglasijo pri občinskem uradu, in naj naročijo potrebno množino galice.

Kaj je s prosom? Ker ponekod pomotoma zahtevajo mlinarji dovoljenje za phanje prosa, vprašajo nas kmetje, kako je z zadevo. Poslanec Kmečke Zveze so se zadnje soboto, dne 25. novembra, oglasili pri c. kr. namestništvu v Gradcu ter izvedeli sledeče: Čez proso je sicer izrečena zapora, toda ker ga je malo in se rabi za otroško prehrano na deželi, se niti ne odjema niti se vračuna med količino žita, ki je za osebo na leto določena. Vsled tega ni treba za phanje imeti nobenih dovoljenj, mlinarji lahko prosto pšejo, posestniki prosto vozijo na stope. To se je od c. kr. namestnije javilo tudi vsem okrajnim glavarstvom.

Mlini ob Muri. Cesarski namestnik grof Clary je na prošnje občin Ceršak in Selnica ob Muri odredil, da se sme odslej kmetsko žito iz teh dveh občin dajati v Rupov mlin v Gersdorfu ob Muri v zmletje. Seveda se mora poprej odposlati od občine na glavarstvo običajna karta za mlin. Posestniki so tega uspeha zelo veseli in so hvaležni za to cesarskemu namesniku in našim slovenskim poslancem, ki so posredovali v prid posestnikom.

Najvišje cene za deteljno seme. Vlada je določila za deteljno seme najvišje cene, ki se glede kakovosti blaga gibljejo med 275 K do 550 K za meterski stot. Promet z deteljnim semenom bo urejeval, kakor smo že poročali, poseben urad v podjedelskem ministrstvu.

Bob zaplenjen. Notranje ministrstvo je odredilo, da je zaplenjen tudi bob (konjski bob), katerega se sicer sme prosto rabiti za živež in krmo, a se ga ne sme prosto prodajati.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Žatecu je bilo popraševanje po štajerskem hmelju precej živahno. Trgovci iz Nemčije je pokupil veliko množino štajerskega hmelja za 120–125 K za 50 kg. Cene za štajerski hmelj so nekoliko padle in so se gibale med 120 do 135 K za 50 kg. Razpoloženje na hmeljskem trgu mirno, toda trdno.

Razne novice.

Za 100.000 K klobas zagrebli. Rudniško vodstvo v Seegrabnu na Gornjem Štajerskem je dobilo prejšnji teden iz Ogrskega vagon klobas-braunšveiger. Klobase so tehtale 10.000 kg in so bile vredne 100.000 K. Pri preiskavi so videli, da so bile klobase pokvarjene in nevjitne. Odredilo se je, da so te klobase blizu mesta Ljubno zagrebli v zemljo. Ponoči pa so hodili ljudje iskat klobase, ki so baje še bile vžitne. Oblast je nazadnje napravila izkopavanje klobas konec s tem, da je postavila ob zakopalšču klobas vojaško stražo. Okrajno glavarstvo pa je te dni odredilo, naj se klobase zopet izkopljejo, da se jih še enkrat natanko preišče, ali so vžitne, ali ne. Osebe, ki so jih uživale, niso zbolele. — Ob sklepu uredništva smo izvedeli, da je komisija dognala, da je velika večina klobas vžitna in da je že več kot polovica klobas — izginila! Ljudje so jih po cele kosare nosili domov, a nihče ni ne zbolel, ne umrl.

Novo kovino iznašli. Ameriški listi pišejo, da se je dvema v Ameriki živčima švedskima inženirjema posrečilo izumiti novo kovino, ki je neka zmes iz bakra in aluminija, zlato-rumene trpežne barve in je posebno pripravna za izdelovanje raznega lekarniškega in zdravniškega orodja. Iz te kovine so že tudi napravili razno lepoticje, kot prstane, uhane, žepne ure, verižice itd., ki se glede barve in druge zunanosti težko razločujejo od zlatih. Novi iznajdbi pripisujejo veliko važnost.

Žepni robei iz papirja. Nedavno je začela neka japonska tovarna izdelovati žepne robee iz papirja in jih uvažati kot novo iznajdbo v Ameriko. Žepni robei iz papirja so se v kratkem Amerikancem tako priljubili, da bodo bržčas izpodrinili žepne robee iz platna.

Vinska letina v Srbiji. Iz Belgrada se poroča, da so imeli v Srbiji letos zelo ugodno vinsko letino,

katera se ceni na 50.000 hl, kar je za Srbijo zelo veliko. Najbolj razvito vinogradništvo je v okrožjih Smederevo, Kragujevac in Kruševac. Grozdje se je plačevalo po 50 do 60 K 100 kg, za vino pa je določena najvišja cena 1.60 K 1 liter.

Maribor. Avstrijska petrolejna prometna družba, ki ima tudi v Mariboru svojo podružnico, naznanja, da odslej ne more več prodajati petroleja trgovcem ne v mestu in ne na deželi, ker dobi samo 20% dosedanje množine petroleja. Petrolej se prodaja samo v malih množinah (1 l) posameznim strankam. Iz tega sledi, da bo nastalo na deželi pomanjkanje petroleja, ker je pač nemogoče, da bi ljudje n. pr. iz šentlenartskega okraja hodili po več ur daleč v Maribor po 1 liter petroleja. Dobro bi bilo, da bi se tudi tukaj, kakor pri razdelitvi sladkorja, zavzelo okrajno glavarstvo za naše kmetско prebivalstvo.

Sv. Peter pri Mariboru. Vojni kurat c. kr. domobranskega polka št. 27 v Ljubljani je semkaj naznanil, da je dne 12. oktobra t. l. padel in umrl za cesarja in domovino četovodja Friderik Woschnig ter bil še isti dan pokopan. Božnik-Woschnig ni pri nas doma. Pač pa so bili nekdanji posestniki tega imena na Vodolah, na Košakih. Kakor se je izvedelo, stanujejo starši padlega nekje v Mariboru, pri Sv. Magdaleni. — Župnijski urad.

Ruše nad Mariborom. Ob priliki poroke c. kr. računskega podčastnika g. Rudolfa Dolinšek od Sv. Lovrenca nad Mariborom z gđc. Pavlino Schweiger iz Ruš je nabral g. organist Ivan Slaček 22 K 60 v za avstrijski Rdeč križ. Bog plačaj! Novoporočence ma obilo sreče!

Brezno ob Dravi. Šmiklavška nedelja se obhaja letos prvo adventno nedeljo, dne 3. decembra t. l. Služba božja se prične ob devetih: farna sv. maša, pridiga, slovesna sv. maša za bratovščino. Tej so podelili odpustke papež Klemen IX. dne 22. marca 1669. Bratovski oltar je od sv. Očeta Klementa XIV. z dne 23. nov. 1773 privilegiran, obdarovan s posebnimi odpustki, kadar se na njem mašuje za rajne. Udje molijo na dan očenaš in češčno Marijo, darujejo letno 20 v ter so deležni nedeljskega spomina in bratovskih sv. maš med letom. — Ob enem bo isto nedeljo slovesen spomin (s pridigo in molitveno uro) stoletnice, odkar so od benediktincev (poslednji je tu pastiroval do srede avgusta 1816, pater Sajfried Valentin Seelacher) prevzeli župnijo v oskrbo posvetni duhovniki. Kot pridigar bo nastopil priljubljen cerkven govornik č. g. župnik Anton Podvinski iz Remšnika. — Zvonova težka 1236 in 386 kg, vlita v Ljubljani 1907, sta odšla ovenčana v vojsko v torek, dne 14. novembra: vse za vero, dom, cesarja, za cesarja blago, kri!

St. Ilj v Slov. gor. Kmetijsko bralno društvo uljudno vabi k predstavi v Slovenskem Domu v nedeljo, dne 3. dec. Igra „Junaške Blejke“ se ponovi na občno željo. Je pa tudi res podučna, vspodbudna in pristno slovenska. Zavedamo se popolnoma silno resnega časa, ali taka izprememba dnevnega reda bo vsakemu v prid. Dobiček se podari oslepelim vojakom. Igro „Prepirljiva sosedja“ predstavljajo fantje. Upamo, da nas Jareninčani in drugi sosedje zopet posetijo v obilnem številu!

Sv. Jakob v Slov. gor. V soboto, dne 18. novembra, je po daljši bolezni umrla, sprevidena s sv. zakramenti za umirajočce, 70letna posestnica Jožefa Dagonik. Rajna je bila vrla slovenska in katoliška gospodinja in mati. Vse svoje otroke je vzgojila v strogo krščanskem in slovenskem duhu. Čuvala je stare slovenske navade: molitev in pošteno vedenje svoje družine. V Dagonikovi hiši je „Slovenski Gospodar“ star in dober prijatelj. Pogreb, ki se je vršil ob obilni udeležbi dne 20. novembra, je vodil ob spremstvu obeh domačih čč. gg. dunovnikov na pokopje, vlč. g. Avguštin Jager, župnik v Č. pri Žalcu. Svečila blagi pokojnici večna luč!

St. Vid na Planini. Na god sv. Katarine smo spremili v prerani grob vzorno gospodinjico, dobrotljivo sosedo, krščansko in naredno zavedno mater Lucijo Kovač, p. d. Lastinsko. Poleg osirotelih treh hčerk žaluje mož, trije sinovi-vojaki in vsa zlahta za dobro, ljubeznjivo Cilko. N. v m. p.!

Zadnja poročila, došla v četrtek, 30. nov.

Cesar Karol molil ob cesarjevi krsti.

V torek popoldne se je podal cesar Karol I. v dvorno-župnijsko cerkev, kjer je ob krsti rajnega cesarja opravil kleče tiho molitev za dušo blagopokojnega cesarja. V cerkvi se je cesar Karol mudil četrte ure.

Tuji vladarji na Dunaju.

Na Dunaj so te dni došli k pogrebnim svečanostim: nemški cesar Viljem se je pripeljal dne 28. novembra in se je že drugi dan zopet odpeljal; bolgarski kralj Ferdinand s prestolonaslednikom Borisem in princem Cirilom; ba-

varski kralj Ljudovik s kraljico Terezijo in drugimi člani bavarske kraljevske hiše; saski kralj Friderik Avgust in prestolonaslednik Ivan Jurij; veliki knez Friderik II. Badenski, veliki knez Friderik Franc IV. Meklenburški, vojvoda Ernst Braunsveiški, vojvoda Karl Edvard Sasko-Koburški in Gotha, knez Adolf Schaumburg-Lippe, vojvoda Robert in vojvodinja Marija Imakulata Württemberška, knez Viljem in kneginja Adelgunda Hohenzollern-Sigmaringen, vojvoda Bernhard Sachsen-Meiningen, vojvoda Ernst II. Sachsen-Altenburg, Ernst Günther vojvoda Schleswig-Holsteinski in vojvodinja Dorotheja, knez in kneginja Waldeck in Pyrmont, knez, kneginja in dedni princ Turn-Taxis, turški prestolonaslednik Vahid Ed-din Effendi, princ Bourbonški, prestolonaslednik švedski itd.

Sv. Oče zastopan pri pogrebu.

Sv. Oče je pooblastil dunajskega nuncija, da ga zastopa pri pogrebu cesarja Franca Jožefa kol posebni odposlanec.

Naval k mrtvaškemu odru.

K mrtvaškemu odru mrtvega cesarja v dvorni cerkvi je bil vse dni grozen naval. Samo v torek, dne 28. novembra, do 5. ure popoldne, je šlo mimo odra do 15.000 ljudi. Pred vhodom pa je še čakalo najmanj 60.000 oseb. Močna vojaška straža je delala red v cerkvi in zunaj cerkve.

Naši poslanci pri pogrebu.

Pri pogrebnih svečanostih v cerkvi sv. Štefana je pripravljenih 100 sedežev za naše državne posance. Pogreba so se udeležili tudi mnogi slovenski poslanci.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 29. novembra.

Uradno se razglašja:

Vzhodno bojišče.

Armada generala pehote pl. Falkenhayn prodira zmagevito v Vlaniji. Močni ruski napadi v gozdnatih Karpatih in na sedmograški vzhodni fronti so se izjalovili ob žilavi vstrajnosti avstro-ogrskih in nemških čet. Obdržali smo vse postojanke. Za posamezne dele jarkov se še vrše boji.

Italijansko bojišče.

Položaj se ni spremenil.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 29. novembra.

Rumunsko bojišče.

Gibanje donavske armade je v soglasju s silami, ki se bojujejo dalje proti severu. V Dobruči samo malenkostno bojno delovanje.

Macedonsko bojišče.

Po izjalovljenju razbremenilne četverosporazumne ofenzive od juga, je sovražnik včeraj podvzel le delne sunke severozahodno od Bitolja in pri kraju Grunište (vzhodno od Crne). Tudi tukaj ni mogel doseči nobenih uspehov.

Cel ruski polk utonil

Stockholm, 28. novembra.

(Uradno.) Dva velika ruska prevozna parnika, ki sta bila na potu iz Helsingforsa v Reval, sta se dne 28. oktobra z 428. ruskim polkom, ki je štel toliko moštva, kakor v vojski, potopila. Ladjí sta najbrž zadeli na mino.

Posojilnica v Mariboru (Narodni dom)

sprejema prijave za

peto avstrijsko vojno posojilo

ter daje potrebna pojasnila vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne ter od 3. do 6. ure popoldne. 765

Listnica uredništva.

M. V. Pesem je sicer lepa, a je radi velikega pomanjkanja prostora ne moremo objaviti. Oprostite! — F. K., Štras: Takih reči ne smemo prebiti. Bi bila v 1. stu bela lisa. Pozdrav! — Al. Poznič: Radi podpore naš gre žena k obč. uradu in naj napravi novo prošnjo, v kateri naj navede, da ima 4 male in ne samo 2 otroke. Posebno se naj v prošnji omeni, koliko ste zaslužili na dan, predno ste bili vpo-

kliesni! Ako bi pa nič ne pomagalo, naj se obrne do okrajnega pomožnega odbora pri okrajni sodnji, kjer ji bodo napravili pritožbo na deželni pomožni odbor in če treba, pritožbo na upravno sodišče. — St. Ilj pri Velenju: Če priobčimo, nas zaplenijo. Pritožbo se radi sladkorja na okrajno glavarstvo. — Dopisnikom z bojišča: Radi obilega neodložljivega gradiva smo tokrat morali mnogo dopisov z bojišča odložiti. Prosimo vrle naše vojne poročevalce potrpljenja. Kar ne bo zastarelo, pride na vrsto v prihodnjih številkih „Gospodarja.“ nekaj gradiva pa izročimo „Straži.“ Pozdrave vsem vrlim slovenskim bojvnikom!

Loterijske številke.

Gradeo, dne 22. novembra 1916: 31 18 75 61 44
Lince, dne 25. novembra 1916: 63 16 14 19 51

Mala naznanila

Ena beseda stane 5 vinarjev, pettivrsta 18 vin. Mrtvaška oznanila in sahvale vsaka pettivrsta 24 v, Injave in Poslano 36 vinarjev. Za večkratno objavo znaten popust. Inserati se sprejemajo le proti predplačilu. Zadnji čas za sprejemanje inseratov torej opoldne. 764

Invalid, izobraženo, v c. kr. vojni invalidni šoli, išče službo v kakšni pisarni. Nastop a 1. januarjem. Naslov: Adolf Fischer, Maribor Mlijska ul. 45. 761

Čebelni panji s čebelami vred, vosek, pogače in čebelarsko orodje se proda. Studenci pri Mariboru, Uferstrasse 47. 755

Stare poštné znamke kupuje četovodja Makso Bikošek, trdoj topnič polk 4.—5. poljska stotinja, Pula. 758

Kuharica srednje starosti se išče z novim letom za veliko trgovsko hišo v slovensko-štajerskem trgu. Ista naj razume potrebna dela v vrtu. Ponudbe naj se pošljejo upravištvu Slovenskega Gospodarja v Mariboru pod „Kuharica št. 757.“

Hiša v Celju

(eno nadstropna) se proda. Obstoji iz 3 lokalov, sposobna za vsako obrt. Lahki pogoji. Naslov pove upravištvu Slov. Gospodarja. 755

Čevljarški učeneo se takoj sprejme v triletno učno dobo, brez plačila, 2 leti obleke prost za dobro oskrbo. Istočasno sprejemem tudi pomočnika v stalno delo od koza. Naslov: Janez Harb, čevljarška delavnica, Ziri 84, (tirolsko) pri Inomostu. 756

Sprejme se pridna poštna dekla za krmiljenje svinj, takoj ali za pozneje. Plača 20 kron. Pismene ponudbe na: Marijo Karlovšek, trgovko, Lava pri Celju. 753

Posestnica na Pehorju sprejme ubogo deklico, ki je brez staršev, 8—14 let staro, popolnoma za svojo. Biti mora lepega vedenja. Ponudbe sprejme iz dobrote sadžupnijski urad v Hočah. 665

Lepo posestvo za okrog 4.000 K kupi v mariborski okolici takoj Janez Rokavec, Maribor, Kaserngasse 10. 762

Gospodično (dama iz okolice Slovenske Bistrice), katera je v soboto pomotoma vzela zavoj s črnim žametom in sivilm vložkom se prosi, da istega nemudoma vrne natej na tvrdko J. N. Šofarič, Maribor, Gosposka ulica 5. 716

Hlapca, 16—17 letnega za potrežbo 4 glav goveje živine išče vinarška šola v Burgwaldu pri Mariboru. Mesečna plača 20 K. 678

Zahvala.

Prečast ti kn. šk. p. saraj v Mariboru se slovenski črnovojni ki prav iskreno zahvaljujemo za brezplačno ne doposilne knjige Nedeljski evangelji, katere smo prejeli ob morskem obali. Tukaj ne slišimo nikdar nobenega zvona in si tako s temi knjigami lajšamo srce ob nedeljah in se spominjemo naših pridigarjev, ki so sam oznanjevali v domačih žopijah božjo besedo. Priscrne pozdrave pošiljamo vsem v bojni črti trpečim našim sotrudnikom pa tudi vsem našim čita-eljem „lov. Gospodarja“ v domovini. Miha Golob iz Kamnice pri Mariboru, Franc Koletnik iz Zavrca, Ivan Nograš-k iz Trške gore, Jožef Maurič iz Trsta, Jožef Majer od Sv. Florjana, Jakob Maren od Litije, vsi pri stražnem bataljonu ob morskí obali št. 888.

RAZGLAS.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Hočah naznanja, da je v svoji skupni seji dne 27. nov. sklenila snizati s 1. jan. 1917 obrestno mero in sicer od hranilniš vlog od 4 1/2% na 4% in od posojil od 5 1/2% na 5%. Obenem se da vlagateljem na prosto, tekom decembra vadigaiti svoje hranilne vloge. 765

Vojaske ure napestnice

niklaste ali iz jekla K 10—14— in 18 K, z radium svetlobno ploščo K 14—18—22, z la kolešjem K 24—30—, s radium svetlobno ploščo K 28—32—, 36—, s prezirjiskim kolešjem K 50—, srebrna ura z nategljivo zapustnico K 24—, 30—, zlata ura z nategljivo zapustnico K 30—, 100—, 3 letno jamstvo. Zamenjava dvojnena, ali pa denar nazaj. Pošilja se proti povzetju; na bojišče proti prejaznemu nakazilu denarja poleg 30 v za poštnino.

Prva tovarna ur Ivan Konrad, a. i. k. dvorni dobavitelj v Brnu 300 na Češkou. 2 D

Služkinja za vsa domača dela se takoj ali 1. dec. sprejme pri uradniški rodbini. Kuhati ni treba znati, pač pa šivati. Naslov v uredništvu. 745

Mlin in žago

na več tečajev bi rad kupil Slovenec iz Goriškega. Zeli se ved pocestva zraven. Ponudbe do 1. dec. 1916 na uredništvu Slov. Gosp. pod Goriški mlinar. 752

Zanesljiv, trezou, marljiv, očenjen viničar, brez malih otrok, se s 1. januarjem 1917 sprejme pri A. Falesch: najvilih špargeljovih in sadnih nasadih v Libni p. Videm na Štajerskem. Letne plače 600 K v gotovini, 1 kupa, stanovanje, kumava, mleko, na leto 1 prase in pijača. Viničarika ima skrbeti za vrt in živino. 729

Močan učeneo se sprejme. Mizarstvo, Kaiserstrasse 18 Maribor. 732

Iščem učeneo (kateri ima veselje do trgovine) od poštenih staršev, zmogel slovensčine in vsaj nekaj nemščine. Lud. Kuharič, trgovec Ormož. 733

Jabolka kupuje tvrdka M. Berdajša, Maribor, po najboljši cení. 685

Sprejme se takoj učeneo pri g. Dubek medičar, Maribor. 642

Kdo ima na prodaj kaj lovskile šiber (svinčenih zrn), naj mi naznani: Franc Ferlic, župan in zakupnik lova v Selnici ob Muri, p. St. Ilj v Slov. ger. 620

Močan učeneo z dobrimi šolskimi spričevali se takoj sprejme v trgovini mešanega blaga Jozef Wagner, Šmarje pri Jalšah. 749

Viničar s 3 do 4 delavskimi močmi se pod dobrimi pogoji takoj sprejme pri Karlu Worsche, trgovcu manufakturnega blaga v Mariboru, Gosposka ul. 10. 739

Kuharica, vajena gospodinjstva, želi službo v župnišču. Naslov pri upravištvu pod „Ormož št. 764.“

Pristno laneno olje in arnež iz lanenega olja kupuje od 1 kg naprej vsako množino za ceno 8 K 1 kg. H. Billerbeck, Maribor, Gosposka ul. 19. 685

Kdo kaj ve?

Brata Peter in Rodek Podrepšek se že pogrešata od 7. ofenzive, ki se je vršila pri Gorici, to je od meseca septembra. Bila sta pri 87. pešpolku, 4. stotajni vojna postaja 73. Odgovor se prosi na naslov: Leopold Podrepšek Sv. Štefan št. 10, p. Šmarje pri Jalšah.

Deželno- in gospejno pomožno društvo Rdečega križa za Štajersko.

Računski izkaz vojnega sklada

Prejemki.

glavnega društva za čas od 1. januarja 1914 do 31. oktobra 1916.

Izdatki.

	K	v		K	v
Blagajniško stanje dne 1. januarja 1914	5.209	54	30% donesek glavnega društva zveznemu vodstvu	995	67
Redni darovi	5.961	66	40% donesek mirovnemu skladu	5.916	—
Udnina	60.828	47	Tekoči zneski	14.575	14
Darovi podružnic	118.534	25	Plače	1.414	—
Izupiček za čopisnice podružnic	590	64	Remuneracije	9.943	05
Obresti	18.663	74	Tiskovine	8.644	47
Dvignjen vojni sklad pri deželi	264.790	33	Izdatki pisarne	9.681	79
Tekoči zneski	12.719	02	Poštarina in brzojavi	1.193	84
Zlato za železo	14.555	95	Izvanredni izdatki	18.763	85
Podpora vojaškega erarja	8.986.633	38			
Voini darovi (vštevši Rdečega križa in dohodki drugih prirediteljev)	1.135.361	56	med temi so 1915		
Zboljšanje vojaške hrane	7.543	05	Tovornina za perilo, tvarino itd.	1491.—	
Prodaja razglednic grofice Leutrum	14.822	12	Učni pripomočki v bolnišnicah	500.—	
Zbirke v Solah	55.018	80	Potovalni izdatki	897.—	
Prodani znaki Rdečega križa	399	20	Izdatki za brijače v bolnišnicah	803.—	
Prispevki vojaškega erarja k transportnim sredstvom	20.000	—	Odškodnina za nosače bolnikov	304.—	
Prodani spominski listi	453	—	Prispevek za infekcijski tečaj	180.—	
Vplačane častne kolajne	1.345	15	Božičnica	210.—	
Dohodki dvojnih dopisnic	41	40	1916		
			Naprava stranišč v kolod. vojašnici	1131.—	
			Šola za služkinje in posređovalnica	2000.—	
			Podpora usm. sestram Vinc. Pavl.	1000.—	
			Podpora pošt. Bruck za boln. voz	1000.—	
			Učni pripomočki v bolnišnicah	200.—	
			Deželna komisija, donesek k stavbi barak na hribu Lassnitzhöhe	3000.—	
			Podpora strežnicam	700.—	
			in razni drugi mali izdatki.		
			Predujem sanitetnim zavodom	9.472.863	89
			I kolona profesorja dr. Witteka	6.473	80
			Centrala za perila	91.520	—
			Priboljšek hrane po Rdečem križu	9.716	79
			Sanitetna higijenična pomožna akcija	4.706	09
			Železniško okrepevalna služba	25.884	02
			Prostovoljni rešilni oddelek	24.022	56
			Grofa Claryja ranjeniški vlaki	25.777	28
			Preskrba z divjačino	668	75
			Oskrba z avtomobili	73.636	86
			Zavarovanje za jamstvo	5.064	02
			Nezgodno zavarovanje	5.627	55
			Dodatna streha na kolodvoru	2.401	79
			Preskrba s sadjem	978	75
			Oddelek za prevoz ranjencev	640	—
			Božičnica	785	18
			II. kolona, pl. Eisenstein	18.699	88
			Nabave ob začetku vojske: zdravilni pripomočki, postelje, matrace	94.670	06
			Brückner & Co., stavbeno podjetje	8.000	—
			Delno odplačilo za še ne zaračunane izdatke za stavbe	3.000	—
			Podpore, poduk o Röntgen-zdravljenju	500	—
			Bolgarski vlak	7.797	31
			Enkratne podpore	60	—
			Prevozni voz	4.639	50
			Inventarna nadomestitev	10.173	33
			Saldo dne 31. oktobra 1916	754.046	04
	10.723.471	26		10.723.471	26

Gradec, dne 31. oktobra 1916.

Ta izkaz se je primerjal s knjigami in drugimi dokazili in se vse redno našlo. Izkazan preostanek K 754.046 04 je popolnoma krit z raznimi predmeti, vlogami pri hranilnicah in bankah.

Gradec, dne 15. novembra 1916.

Revizijski odbor:

Emil Nieman i. r. Edvard plem. Keil-Bündtem i. r. Julij Oberranzmayer i. r.

Računski izkaz in tozadavne knjige in dokazila so vsakemu pri finančnem referentu, cesarskem svetaiku pl. Frizberga, Burgring 4, III. nadstr. (Gradec) v pogled na razpolago.

PREDSEDNIŠTVO.

Apno 646 a
prodaje Kmetijska Zadruga v Račah.

Jožef Martinz, Maribor
(ustanovljeno 1860)
razpošilja: 701
galanterijsko, igralno,
pleteno blago in drobnarijo
po najcenejših dnevni cenah.
Naročila in vprašanja se točno rešujejo.

S. Friedrich,
trgovec v Ptuj, kupuje
proti takojšnjemu plačilu v gotovini po
najvišjih cenah
vinski kamen, suhe jedilne gobe,
sveže svinjske kože, svinjske ščetine,
in konjsko dlako.

Kapljice za svinje.

Cena 1 steklenice je 1 K. O dobrem učinkovanju teh kapljic imam mnoge priznanih in poštvalnih pisem. F. Pruli, mestna lekarna „pri k. kr. orlu“ Maribor, Glavni trg št. 15.

Zahvala.
Nisem verjel, da bi te kapljice kaj pomagale. Sedaj ko sem se prepričal, da res pomagajo, vam izrekam lepo hvale ter priporočam to zdravilo vsem svinjerejem. Prosim, pošljite mi spot svinjskih kapljic za rdečico in sicer hitre kakor merete 6 steklenic. S pozdravom Ivan Skorjanc.
Srednja vas, dne 6. avgusta 1916.

Vila
novozidana s 8 sobami, 4 predsobe, 4 kuhinje z vodo. Veliki vrt v Mariboru. Lahki pogoji. Cena 28 tisoč kron. Več pove upravnistvo pod „Vila 172“.

Pozor! Cepljene trte!
Dveletne zelo močne od vrst; laški rilek, bela žlahtina, muškats žlahtina, šipca, portugalka, bel burgunde, medra kapčina in izabela, cepljene na različnih preročenih podlagah. Dveletne divjake Göthe šter. 9 prodaja Anton Slodnjak, trtnar in posestnik, p. Juršinci ri Ptuj, staj. Cena po dogovoru. 688

KAVA!
50% cenejša:
Ameriška gospodarska kava, visokaromatična, izdatna in varčna. 5 kg za poskušnjo v vredici, s potrebnim sladkorjem vred same 28 K po poštnem povzetju pošilja A. Sapira, razpošiljalnica kave Galantá 466, (Ugrsko). 620

„Solzna Avstrija.“

Knjigo pod naslovom „Solzna Avstrija“ s 25 krasnimi pesmimi, okrašene s slikami, pošlje Matija Belc pri Sv. Boljanku v Slov. goricah, via Ptuj, Štajersko, vsakemu, ki mu pošlje znesek 1 krono 20 v v denarju ali pa v novih neporabljenih poštah znamkah. Ta spomin na svetovno vojno, naj ne manjka v nobeni hiši! — Nova krasna Romarska Marijina pesem za 50 vinarjev.

Na brezplačno naročila se pa nemožno ozirati! 688

Dvondstropna

hiša

zraven še drugo poslepe, novozidana za pekarijo. Peč z paro se postavi z glavarstvenim dovoljenjem. Na prav dobrem prostoru, tudi na dan še 200 hlebov tujega kruha. Stanovanci plačajo na leto 4500 kron. Se pod lahkimi pogoji za 60.000 kron prodaja. Vpraša se v Mozartstrasse 59, Maribor. 657

Plač-kožuh, nov, se po ceni prodaja. Cena: 170 K. Naslov: Schwarzgasse 6 Maribor. 752

Manufakturno trgovino J. FAULAND v Ptujju

se najbolj priporoča.

RAZGLAS.

Hranilnica in posojilnica na Polzeli razglasa, da bo s 1. prosincem 1917 znižala obrestno mero za hranilne vloge

na 4%.

Vlagatelj, ki se ne strinja s tem znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica na Polzeli r. z. z n. z. dne 27. novembra 1916.

Franc Korber,
načelnik namestnik.

Alojzij Predovnik,
načelnik.

Hranilnica in posojilnica v Kamnici pri Mariboru

naznanja, da bo s 1. januarjem 1917 znižala obrestno mero za hranilne vloge na

4%.

I. Slovenjgoriški mlin

(F. Erlich)

v Kaniži pri Pesnici je

zopet v polnem teku.

V zmetje se sprejme vsake vrste žito (ako se prinese dovoljenje c. kr. okrajnega glavarstva).

Vaše svinje

morajo biti hitro debele in mastne, krave morajo dati več mleka, kokoši morajo leči mogo jajc, ako jim redno dajete

Barthelnovo klajno apno.

primešano v hrano. 5 kg za poskušajo K 450 od Dunaja, 50 kg K 38 od skladišča v Mariboru proti predplačilu. Cene niso obvezne, Mihael Barthel & Co. Dunaj, X/I. Siccardsburggasse 44 (Tvrška ustanovlj. 1781.)

Prošnja do rojakov na Slovenskem Štajerju.

Kdor ima kako posestvo, ali del posestva dati v najem, ali rabi pridnih slovenskih delavcev naj se obrne na naslov: Ivan Mermolja, Tacen pri Ljubljani, želez. postaja Vižmarje

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru

r. z. z n. z.

obrestuje od 1. januarja 1917 naprej do preklica

navadne hranilne vloge po 4%,

vloge proti trimesečni odpovedi pa po 4 1/4%.

Maribor, 27. novembra 1916.

763

Načelnstvo.

Najbolj priporočljivi so:

Pfaff-brzošivalnistroji

ki so najpopolnejši in najboljši na svetovnem trgu.

10 letna pismana garancija.

Posebno pripravi za umetno vezenje (šitikanje) krpanje perila, nogovnic itd. o čemur dajam brezplačen pouk. Lahki in tih krogljen tek; šivajo naprej in nazaj.

Solidne cene in ugodno odplačevanje.

IGN. VOK

specijalna trgovina s šivalnimi stroji in PUCH-kolesi.

Ljubljana Sodna ulica 7.

Zastopnike sprejem.

742

Kilne pase

tudi za najhujše kile, trebušne obveze, suspenzorije, podlage za ploske noge, brgle, umetne ude, kakor roke in noge i. t. d. ter pokončne držaje in druge različne stroje proti telesnim poškodbam po zdravniškem predpisu izdeluje izvrstno in dobro staro-znana tvrdka

Franc Podgoršek,
bandazist.

Maribor, Burggasse 7

Stare cipe in cunjje

kupuje po visokih cenah, vsako množino, Janko Artman, Št. Jur ob juž. železnici.

754

U V 536/16-3

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Ptujju, odd. V je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva Pristolitsch zoper Marjeto Bezjak, 62 let staro, r. k. vdovljeno posestnico v Stojncih, zavoljo prestopka po § 18 ces. odredbe z dne 21. avg. 1916 št. 261 dr. zak. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva in valed neprihoda obtoženke Marjete Bezjak po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja razsodila tako: Obtožena Marjeta Bezjak je kriva, da je meseca oktobra 1916 v Stojncih izrabljaje po vo nem stanju povzročene izvanredne razmere zahtevala za en par kokoši, torej za neobhodno potrebne reči očitno pretirano ceno po 20 kron; zagrešila je s tem prestopke po § 18 ces. odredbe z dne 21. avg. 1916 št. 261 dr. zak. in se obsodi v kazni deset (10) dni zapora in v denarno kazen dvesto (200) kron, v slučaju neizpolnitve na 14 dni zapora in po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja in izvršbe.

V smislu § 23 ces. odredbe z dne 21. avg. 1916 št. 261 dr. zak. je enkrat objaviti razsodbo v listih v „Slovenskem Gospodarju“ in „Štajercu“ na stroške Marjete Bezjak.

C. kr. okrajna sodnija v Ptujju, odd. V.,
dne 7. novembra 1916.

Franc m. p. Dr. Mally m. p.

750

Vinogradniki pozor!

Na suho cepljene trte so na prodaj.

Najboljše kakovosti in sicer I. vrste. Vse trte so cepljene na Rip. Portalis in na Göhe št. 9. Trte se dobijo jako lepe in dobro zaraščene in lepo vkoreninjene, za kar se jamči. Dobijo se tudi cepljene trte posebno močne (L. 1915). Cena trtam je po dogovoru. Franc Stodnjak, trtnar v Rotmanu pošta Juršinci pri Ptujju.

692

Kupim vsako množino starega in novega vina

po najboljših cenah. Avgust Štelcer, gostilničar, Narodni dom v Mariboru. Vino grem tudi osebno poskusit.

610

Cement

prodaje Zadruga v Račah.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Ptujju,

(minoritski samostan) naznanja vsem strankam, ki so podpisale IV. avstrijsko vojno posojilo pri njej, da se dobijo zakladne listine med uradnimi urami vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne. Posojilnica sprejema prijave za

peto avstrijsko vojno posojilo,

ter daje potrebna pojasnila vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne

Podpisujte peto vojno posojilo pri domačih denarnih zavodih.

Ivan Ravnikar

Na debelo! trgovina specerijskega kolonijalnega blaga barv in zaloga mineralnih voda Na drobno!

Celje - Graška cesta 21

kupuje po najvišji dnevni ceni vinški kamen kumno janež pristno strd in vosek.

Kaj delajo trapisti?

O tem lahko izveš v mični novi knjižici: „Brat Gabriel Giraud in njegova ustanova v Rajhenburgu.“ Dobiva se pri trapistih v Rajhenburgu, v Katoliški bukvarni v Ljubljani, pri J. Krajevcu nasl. in Urban Horvat v Novem mestu in po vseh drugih knjigarnah. Broširana knjiga velja K 250 in v platno vezana K 350, po pošti pa pri obliki po 20 vin. več. Ta ne samo vseskozi zanimiva in s primernimi podobami okrašena, ampak ravnotako podučna in zabavna knjižica bi ne smela manjkati v nobeni šolski in društveni knjižnici. Sezite tedaj po tej nenavadni knjižici vsi Slovenci, vse šolske, farne in izobraževalne knjižnice ter knjižnice Marijinih družb itd.!

MUZEJ

Slov. zgodovinskega društva,
Maribor, Koroška cesta 10.

Darujte zanj vse zgodovinsko važne predmete, osobito vojne spomine.

Blížajo se veliki dnevi sreča!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih izbovnih srečk:

Novih srečk Avstrij. rdečega križa 300.000 in 500.000 K
Turških srečk 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
3% zemljiških srečk iz l. 1880 90.000 in 90.000 K
3% zemljiških srečk iz l. 1889 60.000 in 100.000 K

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917: 3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 375.
Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba donarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročilom! Srečkovno zastopstvo 16, Ljubljana.

490

Isorno se je obneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega kot najboljšje

bol oblažujoče mazanje

pri prehlajenju, revmatizmu, protinu, prani, vratni in bolesti v lehtu

Dr. Rieber-ja

Sidro - Liniment. capsici compos.

Nadomestilo za Sidro - Pain - Expeller.

Etikletica kron. — 80, 140, 200.

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Rieber-ja lekarni „Pri zlatem levu“, Praga, I., Elisabetna cesta 5.

Dusvne razpošilnice.

